

Адыгэ Мажь

Голос
адыга

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Сурэтэр А. Гусевым тырихыгъ.

Предпринимательхэм яфорум Мыекъуапэ щыкӀуагъ

**Предпринимательхэм я Мафэ
зыщыхагъэунэфыкӀырэм ехӀулӀу тыгъуасэ,
жъоныгъуакӀэм и 26-м, предпринимательхэм яапэрэ
республикэ форумэу «Кризис — время
возможностей» зыфилорэр Мыекъуапэ щыкӀуагъ. Ащ
кӀэзакӀо фӀэхугъ Адыгеим экономикэ
хӀахъоныгъэмкӀэ ыкӀи сатыумкӀэ и Министерствэ.**

АР-м и Къэралыгъо филармоние щыкӀогъэ зэхӀхэм цыфыбэ къекӀолӀагъ. Ахэм ахӀыгъэх Адыгэ Республикэм и Лышхъуэ ТхьакӀушынэ Аслъан, АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и депутатхэр, министрхэм я Кабинет хӀэтхэр, федеральнэ ыкӀи республикэ къулыкӀухэм япӀахӀхэр, муниципальнэ образованиехэм ялыкӀохэр, нэмыкӀхӀэри. ЗэрӀахыгъэмкӀэ, форумым предприниматель 600-м ехӀу къекӀолӀагъ.

Республикэм имуниципальнэ образованиехэм и оф ащызышӀэрэ предприятияхэм кыдагъэкӀырэ продукцием икӀэгъэлъэгъонкӀэ офтхьабзэр кызылаухыгъ. Ащ хӀахъахӀхэрэм экӀэм АР-м и Лышхъуэ якӀолӀагъ, продукцием изытэт, идӀгъугъэ зэригъэшӀагъ.

Джащ фӀэдӀу мы аужырӀэ илгӀэсхэм АР-м и предпринимательствэ хӀахъоныгъэу ышӀыгъэ

хэм афӀэгъэхыгъэ фильмэм кӀэзэрӀуагъахӀхэр еплӀыгъэх.

Форумым иппенарнэ зӀэхъыгъо АР-м и Лышхъуэ ТхьакӀушынэ Аслъан кышӀыгушӀыгъэ, къэралыгъо мӀфӀэкӀӀу предпринимательхэм я МафӀу хагъэунэфыкӀырэмкӀэ ыкӀи республикэ форумэу кызылаухыгъэмкӀэ пстӀуми къафӀэгъушӀуагъ. Бизнес цыкӀум ыкӀи гурытым хӀахъагъэхэм хӀахъоныгъэхэр ашӀынхэм пае лӀпылӀгъу афӀэхугъэныр, ащкӀэ ахэм амалышӀухэр ялӀным оф дӀшӀгъэныр хӀбзэ къулыкӀухэм япшӀырылӀ шхъӀагъу зэрӀахыгъэ хигъӀуагъ. Урысыем и ПрезидентӀу Владимир Путиным УФ-м и Федеральнэ ЗӀлукӀэ фигыгъыгъэ ДжӀепсалӀэм мы лӀэныкӀомкӀэ анахъ шхъӀагъу кышӀыгъыгъэхыгъэхэм республикэм ипащӀэ ягъуагъ кышӀыгъ. УихӀгъӀу шӀу лӀӀӀгъуным, уикъэралыгъо итарихъ, икультура

шхъӀагъэ зӀафӀепшӀышӀтым дакӀоу, гуетыныгъэ фыуӀӀу оф пшӀӀным, предпринимательхэм яшхъафитныгъэ ухъумӀгъэным мӀхъанӀшхо ял. Къэралыгъом-рӀэ бизнесымрӀэ язӀфышӀыткӀӀхэр бгъӀепытӀнхэр, лӀэныкӀуитӀум ялӀ зӀхӀӀӀу, зӀгъурылӀохӀу оф зӀдашӀӀныр УФ-м и Президент анахъ шхъӀагъу кышӀыгъыгъ.

— Мыщ фӀэдӀэ екӀолӀагъэхэр дгъӀефӀэдӀэ предпринимательхэм яапэрэ республикэ форум зӀхӀтӀӀӀнӀу итхъуагъ. Адыгеим иваловӀэ шӀолӀыр продукт изыцӀанӀэр, бюджетым кышӀхӀэр хӀбзӀлахыгъэм япроцент 47-р бизнес цыкӀум ыкӀи гурытым еплӀыгъэх. Мы аужырӀэ илгӀэсхэр пшӀтӀм, промышленнӀэ производствэм ихӀахъоныгъэ ипсын-кӀагъэкӀӀэ Адыгеим пӀрытныгъэ ылыгъ, блӀэкӀыгъэ илгӀэсым ащ ииндекс проценти 118,3-м кӀӀхъагъ. Экономикэ кыныгъӀохэм ямылӀытыгъӀу, непи типпредприятие пӀрытхэм зыпкӀ итӀу оф ашӀӀ. АщкӀэ ахэм япӀахӀхэм, ащылажӀӀхӀэрэм инӀу тафӀӀӀӀ, — кыӀуагъ ТхьакӀушынэ Аслъан.

АР-м и Лышхъуэ кызырӀэ-хигъӀыгъэмкӀэ, экономикэм иструктурӀэ анахъ мӀхъанӀшхо щызыубытырӀэ отраслӀэхэм мӀэкӀумӀӀ хызмӀытыр ащыш. Мы

аужырӀэ илгӀэсӀ 3-р пшӀтӀм, езыгъӀӀыгъэкӀӀэ фермер 64-м ыкӀи былымхъуным пылӀ хызмӀытӀӀӀӀӀ 20-м грантхэр ара-тыгъэх. ИлгӀэсӀу тызхӀытыр пшӀтӀм, республикэм имӀэкӀумӀӀӀ отраслӀ лӀпылӀгъу фӀэхугъэным сомӀ миллион 655-рӀ пӀуа-гъӀхъащт. Джащ фӀэдӀу кризисым пӀшӀуекӀорӀэ пӀаным кыдыхӀӀытыгъӀуагъу кӀуаджӀм лӀпылӀгъу фӀэхугъэным фӀӀӀ ахъӀӀ тӀдзӀу сомӀ миллион 60 республикэ бюджетым кы-тӀупшыгъ. Республикэм ипащӀэ мыщ дӀжыым анахъ шхъӀагъу кышӀыгъыгъэхэр чыплӀӀ продукцием нӀмыкӀхэм янӀэкӀокӀун амал илӀныр, идӀгъуагъэкӀӀэ ахэм апшӀӀ кӀоныр ары. Ар тымы-гъӀагъӀу лӀкӀыбым кышӀыда-гъӀкӀырӀэ продукциер тӀтыехэмкӀэ зӀблӀӀхъуныр кыин зӀрӀхъу-шӀтым кыкӀыгъӀтхыгъ. АщкӀэ пшӀӀдӀкӀыжӀ зыхыгъэ муниципальнӀэ образованиехэм япӀахӀхэм ялӀфшӀӀн нахъ агъӀӀышӀнӀу афигъӀытыгъ. Гъомылап-хӀӀхэм ауасэ кызырӀӀдӀкӀо-ягъэм обществӀэр зӀригъӀугъм-кӀырӀэр, ушхъагъу щымылӀу чы-плӀӀ продукцием ууаси зыкӀы-зӀрилӀыгъэм пӀшӀуекӀогъӀн зӀрӀфаер АР-м и Лышхъуэ кы-лӀуагъ. АщкӀэ ермӀыкӀӀу зӀхӀа-хӀхэрэм, офтхьабзӀу «ЛӀӀпкӀ хъалыгъум», нӀмыкӀхэм яшӀуа-гъэ къагъоу ылытыгъ.

Республикэм ипащӀэ кышӀы-гъэ псалӀэм анахъ шхъӀагъу кышӀылаухыгъэхэм ащыш предпринимательхэмрӀэ банковскӀэ секторымрӀэ язӀдӀлӀӀжӀӀн еплӀыгъэ офыгъор. Зибизнес, зилоф кы-зӀлӀузыхыгъэ е ащ фӀэдӀ гухӀӀ зилӀэм процентышхо зыпымылӀ чылӀфӀ банкым кышӀыхын амал илӀн зӀрӀфаер кышӀыгъыгъ.

— СоциальнӀэ-экономикэ хӀахъоныгъэхэр тшӀынхэмкӀэ мӀхъанӀшхо зилӀ лӀэныкӀохэм ащыш инвестициехэр. Адыге-им кышӀхӀэр инвесторхэм ад-министративнӀэ пӀрыохъу ямылӀу оф ашӀӀным, ящыкӀагъӀэр яд-гъӀыгъотыным тынаӀ тӀт. 2007 — 2014-рӀэ илгӀэсхэм къагъоу ахэм тӀэкономикэ сомӀ мил-лиарди 124-м ехӀу кышӀхӀы-хъагъ, проектӀу дгъӀӀагъӀэхэм къагъӀыкӀоу офшӀӀӀӀӀ чы-плӀӀӀӀӀ мини 8-м ехӀу кызылӀу-хыгъ. СомӀ миллиард 70-м ехӀу

зытефӀӀэ инвестиционнӀэ про-ект 60-м джырӀэ уахътӀм оф адӀтӀшӀӀ. Ахэр щылӀыныгъэм щыпхырышӀыгъэх зыхыкӀӀ, бюд-жетым кышӀхӀэр хӀбзӀлахыгъэм зӀрахӀхъошӀтым дакӀоу, илгӀэ-ситфым кыкӀоу офшӀӀӀӀ чы-плӀӀӀӀӀ мини 4-м ехӀу кызылӀу-лутхын тӀӀӀышӀт, — кыӀуагъ ТхьакӀушынэ Аслъан.

ДжырӀэ уахътӀм оф зышӀӀэр предпринимательхэм хӀбзӀлахыгъу атырӀм иставкӀэ проценти 5-кӀӀ нахъ макӀӀ шыгъӀӀным ыкӀи бизнесыр кызылӀузыххӀэрэм илгӀэ-ситӀум тӀӀытыгъӀэ хӀбзӀлахы «каникулхэр» ялӀнхэм фӀгъӀ-хыгъӀэ республикэ хӀбзӀгъӀу-уцугъӀэ джырӀагъӀэ зӀрашӀтӀ-щтыр АР-м и Лышхъуэ кы-лӀуагъ. Предпринимательствэм хӀахъагъэхэм къэралыгъо лӀпы-лӀгъоу мы илгӀэсым ара-тышӀтыр сомӀ миллион 765-м зӀрӀ-кӀахӀхӀэр хигъӀуагъыкӀыгъ.

— СоциальнӀэ-экономикэ хӀахъоныгъэхэр тшӀынхэр, респу-бликэм щыпсӀурӀэ нӀбгырӀэ пӀпчъ щылӀкӀӀ-псӀукӀӀ амалӀу илӀхэр нахъышӀу хъуныр — джары пшӀырылӀ шхъӀагъу зыфӀдгъӀ-уцужыгъӀэр. Ау тикъэралыгъо зыхӀафӀгъӀэ кризисым илгӀӀхъан гухӀӀхэр зӀкӀӀ гъӀӀӀӀӀгъӀнхэр кыин мӀхъу. УасӀхэм кызӀра-хӀхъуагъэм, санкциехэм, нӀмыкӀ гумӀкӀыгъохэм къагъӀыкӀоу экономикэм хӀахъоныгъӀу ышӀы-хӀэр кыӀылыгъӀэх. Ау мы уахътӀр кызырӀдгъӀефӀдӀнӀыш, лӀкӀыбым кышӀыдагъӀӀкӀырӀэ продукциер тӀтыехэмкӀэ зӀб-лӀтхъун, джыри нахъ хӀахъо-ныгъӀшӀухэр тшӀынх тӀӀӀышӀт. Мыщ фӀэдӀ кыныгъӀохэр сы-дигъуи щылагъӀэх ыкӀи щылӀӀытх. Тифорум тызӀреджагъӀэр «Кри-зис — время возможностей». АрышӀ, амалӀу тилӀхэр кызы-фӀдгъӀефӀдӀнхӀэ, ыпӀкӀӀ тӀлӀы-кӀотӀн фӀае, — кыӀуагъ Тхьа-кӀушынэ Аслъан.

ОфтхьабзӀу зӀхӀахъагъэм шӀуа-гъэ кытыгъӀнӀу, ащ къекӀолӀӀгъэ нӀбгырӀэ пӀпчъ ибизнес хӀахъо-ныгъӀхэр ышӀынхӀу АР-м и Лышхъуэ къафӀӀӀӀуагъ. Мыщ фӀэдӀ форумхэр илгӀэс кӀӀэс зӀ-хӀахӀхӀэс ашӀынӀу агъӀӀнӀафӀ.

ТХЪАРКЪОХЪО
Адам.

СурӀтхэр лӀшынӀэ Аслъан
тырихыгъ.

Предпринимательхэм яреспубликэ форум кыратхыкыгъ

Язгуры|оныгъэ

егъэпытэ

Іэнэ хураеу «Адыгэ Республикэм инвестициехэмкӀэ аналэ нахь кытырадзэным пае юфыгъо гъэнэфагъэхэм атегушылэ-гъэныр» зыфирэм хэлэжьагъэх АР-м и Премьер-министрэу Къумпыл Мурат, муниципальнэ образованиехэм япашэхэр, АР-м псэопъэшынымкӀэ и Министрствэ, мылыкэ зэфышытыкӀэхэмкӀэ АР-м и Комитет, АР-м архитектурэмрэ кӀэлэ-гъэлсынымрэкӀэ и Комитет, псэупӀэхэмкӀэ кӀэралыгъо инспекциехэм, энергетическэ компаниехэм япашэхэр, нэмыкӀхэри.

Иотхьабзэм АР-м и Правительствэ и Тхьаматэ пэублэ гуцылэ кыщишызэ, Урысыем ипредпринимательхэм я Мафэу хагэзунэфыкырэмклэ ыкылэ апэрэ республикэ форумэ кызылэвахыгэмклэ пстэвмэ қа-

фэгүшлүгь, экономикэм хэхьоньгэхэр ышлынхэм зилахьышлү хэль предпринимательхэм рэзэньгэ гүшылэхэр апигьохыгьэх.

— Шүүсэнауушыгээ, шүү-
гүхэлхэр цымылэхуу хэхьо-
ныгээхэр тшлнхэ тьэкыштэл.
ашклэ анахьэу шьоры тыкьыз-
цыгугьэрэ, — кылууагь Кьум-
пыл Муратэ предприниматель-
хэм закыфигаазээ. — Ин-
вестицехэм альэныкьоклэ рес-
публикэр хьопсагьоу цытыныр,
тиэкономикэ ахьщэ кьыызьыл-
хьэ зышлюигьохэм япчягьэ
нахьбэ шыгьэныр — джа-
ры нэлэ пшээрьл хьхьалэу
тапашьхьэ итыр. Инвестице-
хэм альэныкьоклэ лоухэм язы-
тет зыфэдэм епхыгээ льялкь
рейтингыр УФ-м ишьолырхэм
азыфагу цыхээхэ. Аз хьхьэу
шольырхэм ягьээцэклэю кьил

чыплэ федеральнэ кyuлыкy-
хэм бизнесым ыльэныкyоклэ
япшэрыльхэр зэрагьэцакэрэм,
лэпылэгyу зэрэфэхyхэрэм yасэ
фашы. Республикэм инпрдпри-
нимательствэ зыпкэ итэy лoф
ышлэным мэханэшхo иl, ашклэ
хэбзэ кyулыкyухэм, обществэм,
еж бизнесым хэцагьэхэм яlо
зэхэлпэy зэдэлэжьэन्हэ фае.
Предпринимательэхэм тэдэгyчи-
лэмэ, ягумэкыгyохэр зэхатшлэмэ
шлогьэшхo кыызэритыштым щэч
хэлэп. Непэ зэхэтшэгьэ фо-
румы ащ фэлорышлэц, илбэс
кэмс мыщ фэдэ лoфтхыабэхэр
редгэклокынхуу тэгьэнафэ.

АР-м экономикэ хэбьоныгэмклэ ыкй сатыумклэ иминистрэу Лыхэсэ Махьмудэ кызыэриуагэмклэ, экономикэм хэбьоныгээхэр ышынхэмклэ джырэ вахьтэм анахь мэхьанэ-

шхо зилэр бизнес цыклымрэ
гурытымрэ зыпкь итэу, пэры-
охъу щымылэу лoф ашлэныр ары.

1энэ хуураае зэхашаггэм
 кьыдыхэлъытагъуе, 1офыгъо
 шхъалэу зытегуш1энхэу агъ-
 нэфагъэхэм министрэм ягугъу
 кьышлыгъ. Ахэм ащыщых псэ-
 уалъэ пш1ынымк1э 1зын кы-
 уатыныр, муниципальнэ обра-
 зованиехэм инвестиционнэ пло-
 щадкэхэр ык1и парк чыплэхэр
 ащыгъэлсыгъэнхэр, нэмык1хэри.
 Мы лъэныкъомк1э гумэк1ыгъоу
 кьэуцухэрэм кьэзэрзугогъгэхэр
 атегуш1агъэх, ахэр дэгъззы-
 жьыгъэнхэм пае анахъуе аналэ
 зытырагъэтыштхэр агъэнэфа-
 гъэх. АР-м и Премьер-мини-
 стрэ упч1абэ кьыфагъэзаагъ,
 ахэм эклэм1и игъэк1отыгъэ джэ-
 уапхэр кьаритыжьыгъэх.

Джащ фэдэу Роспотребнадзорым, хэбзэлэхь, хэбзэухьумэкло кьулыкьухэм ялыкьлохэр, предпринимательхэм яобъединениехэр зыхэлэжьэгьэгэхэ лэнэ хьуараеху «Предпринимательхэм яфитыныгьэхэр кьэухьумэгьэнхэр», бизнес-инкубаторь клэщакло зыфэхьугьэ «Агробизнесинкубирование», АР-м мэкьумэщымклэ и Министрствэ, АР-м ифермерхэм я Союз хэтхэр зыхэлэжьэгьэгэхэ «Бизнесым лэпылэгьу етыгьэныр» зыфилорэ логьыгьохэм шыцатэгущылагьэхэм мы мафэм логь ашлагь.

Форумым хэлэжыгъэ пстэуи кызыэрэхагыэщыгъэмкIэ, мыщ фэдэ Iофтхьабзэхэр зэхапцзэ пшын фæе, сыда Iомэ бизнесымрæ къэралыгдомрæ ацэрерхы, язгурылоныгъæ егъэпытæ.

КИАРЭ Фатим.

Банкхэм чыфэ кызыэратырэр

Предпринимательхэм яфорум кыыхиубытэу loфыгъо ээфэшъ-хьафхэм афэгъэхьыгэхэу lэнэ хуыраехэр зэхашэгъагэх. Бизнесым пылъхэм банкхэм чlыфэ къазэраратырэм фэгъэхьыгъм предпринимательствэм lэпыlэгъу етыгъэнымклэ AP-м ифонд фэгъэзэгъагър. AP-м финанс loф-хэмклэ и Министерствэ иот-делхэм япашэхэр, коммерческэ банкхэм яlылыкloхэр loфтхьаб-зэм хэлэжыагэх.

Бизнес цыклум пылхэм банкхэм чыфэ кьалахыным лофэу пылбым, тхылбэу ищыклагэхэм, нэмык шапхэу ялэ-

хэм банкхэм ялыкдохэр кьа-тегушылагьэх. Ахэм кьызэра-лагьэмклэ, бизнес цыклүм пы-

лъэу республикэм шылажьэ-хэрэм зэкIэм чIыфэ къаратын амал яI ыкIи фэхъазырых. Арэу щитми, чIыфэ зыштагъэу игъом къэзымытыжыгъэхэм е непэ зымытыхэрэм апкъ кыикIыкIэ шапхъэхэр нахъ къагъэпхъэшэнхэ фаеу мэхъу, ахэм адштерэ пстэури предпринимательхэм зэкIэм агъэцкIэн алъэкIырэн.

Предпринимателзү лэнэ хуураем хэлэжэхэрэм ащышэв члыфер игьом ыкии ыкоуу зытыжыгыэхэр ащ пэе кэьмэнуу кыныгыохэм зэрарихьылэхэрэм кьатегушылагэх, яепльыклэхэр кьыратотыкыгыэх, банкхэм ялыкылохэм үплчлэхэр афагэзагэх. Нэбгырэ пэлчэ иупчлэ джуап кьызэрэратыжыгыгэм имызакоуу, ятлылэхэм ахэплээнхэу ыкии лэпылэгү кьафэхүнхэу ахэр кьагэзугуагэх.

Къэралыгъо ІэпыІэгъур

Бизнес цыклүм кээралыгъо
 лэпылэгъу етыгъэным фэгъэхь-
 гъэ лэнэ хураер экономикэ
 хэхъоныгъэмкӀэ ыкӀи сатыумкӀэ
 Министерствэм кээралыгъо
 лэпылэгъум итынкӀэ иотдел ары
 зезыцагъэр. Мэкъумэщ хъыз-
 мэтымкӀэ Министерствэм иот-
 делхэм, фермерхэм я Союз
 ялыкӀохэр ащ хэлэжьагъэх.
 Непэ бизнес цыклүм пылхэм
 ыкӀи фермерхэм кээралыгъом
 илэпылэгъоу агъотын альэкӀышт-
 хэм, ащ фэгъэхьыгъэ хэбзгъэ-
 учгъэм шапхъу кыдылыгъэ-
 хэрэм ахэр кыатегушылагъэх.

Нэужым упчлэхэм джэуапхэр
къаратыжыгъэх.

Къэралыгъо ӀпӀылӀгъуым пӀае зӀнӀэкъокъоу зӀхӀащӀхӀэрӀм яхӀ-лӀжӀхӀэн епхыгӀгӀа ӀофхӀэр ары нахыбӀу упчӀхӀэр зыфгӀгӀахыгӀ-гӀагӀхӀэр. Бизнесыр езыгӀгӀа жыгӀгӀакӀхӀэм амалӀу ӀӀхӀэми къакӀзупчӀагӀгӀах. Къэралыгъо ӀпӀылӀгъу зыгӀотыгӀгӀэхэм ярзӀ-ныгӀгӀа къызыӀотыкыгӀгӀэхӀри къа-хӀыкӀыгӀах. Къэралыгъо ӀпӀылӀгъу зычӀыкӀагӀгӀу тхыпхӀэр зытыгӀгӀа-хӀэр къыныгӀоу зӀрихыпчӀагӀгӀа-хӀми ягугӀу къашыгӀ. АхӀм яӀофхӀым джыри зӀ ахӀеплӀж-жыӀнхӀу ыкӀи ӀпӀылӀгъу къа-фӀхӀуӀнхӀу къаралыгӀагӀ.

ХЬУТ Нэфсэт.

Сурэтхэр јэшынэ Аслъан
тырихыгъх.

Жьоныгъоклэ унашъохэм ягъэцэклэн

ИлъэсицкIэ узэкIэлэбжъымэ, 2012-рэ илъэсым жьоныгъуаклэм и 7-м УФ-м и Президент ижьоныгъоклэ унашъохэр кыдэкIыгъэх. 2018-рэ илъэсым нэс кэралыгъом хэхъоныгъэ шъхалэу ышын фаехэм ахэр афэгъэхыгъэх.

Мы унашъохэм ащыщэу 5-р Адыгэ Республикэм шагъэцэкIэ, экономикэм, гъэсэнэгъэм, псауныгъэр къэухъумэгъэным, культурэм хэхъоныгъэхэр ашынхэр, бюджетым епхыгъэу Iоф зышлэхэрэм ялэжъапкIэ къэлэтыгъэныр, IофшIэплэ чыпIакIэхэр къызэлухыгъэнхэр, псэуплэ-коммунальнэ хъызмэтым ифэлорашIэхэр зерифэшъуашэу гъэцэкIэгъэнхэр, нэмыкIхэри ахэм къащидэлъытагъэх.

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу Тхьаклушынэ Аслъан пшэурылэу къыгъэуцугъэм диштэу УФ-м и Президент ижьоныгъо-

клэ унашъохэр къэгъэлъэгъон 40-мкIэ гъэцэкIагъэхэ зэрэхъурэм изэфэхьысыжъхэр мазэ къэс республикэм щашIых. АР-м экономикэ хэхъоныгъэмкIэ ыкIи сатыумкIэ и Министерствэ къызэритырымкIэ, 2015-рэ илъэсым имэлылфэгъу мазэ ехьулэу унашъохэм къадыхэлъытэгъэ Iофтхьабзэхэр зерифэшъуашэу Адыгеим шагъэцэкIагъэх. ГумэкIыгъо зыдэщылэ лъэныкъохэри щылэх, ау ахэр дэгъэзыжыгъэнхэм АР-м и Правительствэ ыналэ тет.

БлэкIыгъэ илъэсым Адыгеим социальнэ-экономикэ хэхъо-

ныгъэу ышIыгъэхэм язэфэхьысыжъхэр ыкIи тызхэт илъэсым пшэурылэу къэуцухэрэм язэшлохын фэгъэхьыгъэ зэхэсыгъоу бэмшлэу щылагъэм АР-м и Премьер-министрэу Къумпыл Мурат къыщыгушIэзэ жьоныгъоклэ унашъохэр гъэцэкIагъэхэ зэрэхъурэм илофыгъуи къыщыуцугъ.

— Гъэхъэгъэ гъэнэфагъэхэр тилэхэми, блэкIыгъэ илъэсыр къызэрыкIоу щытыгъэп. Санкциехэм, ахэм къакIэлъыкIоу уасэхэм зыкъызэралэтыгъэм тизэкономикэ яягъэ къекIыгъ. УФ-м и Премьер-министрэу Дмитрий Медведевымрэ АР-м и Лышъхъэу Тхьаклушынэ Аслъанрэ пшэурылэу къытфагъэуцугъэм диштэу экономикэр зыпкI итэу лъыкIотэным Iоф дэзышIэшт комиссие республикэм цызэхэтцагъ. Илъэсым тельтэгъэ мурадэу дгъэнэфагъэм къызэрэдильытэу,

бюджет ахъщэм шIуагъэ кытэу дгъэфедэныр, бизнес цыкIум ыкIи гурытым Iэпылэгъу тафэхъуныр, социальнэу мыухъумэгъэ цыфхэм тишIуагъэ ядгъэкIыныр пшэурылэу шъхэлэшт, — къыIуагъ Къумпыл Мурат.

Зэфэхьысыжъхэм къызэрагъэлъагъорэмкIэ, жьоныгъоклэ унашъохэм ягъэцэкIэнкIэ Адыгеир пэрытныгъэ зылыгъ шюлырхэм ащыщ.

Республикэм ипачэхэм зэрагъэнэфэрэмкIэ, экономикэм ыкIи социальнэ лъэныкъом хэхъоныгъэхэр ашынхэм фэлорышIэшт Iофтхьабзэхэр 2015-рэ илъэсми зэхэцэнхэ гухэлъ щыл. Тишюлыр къыхэрэ инвесторхэм япчъагъэ нахьыбэ шыгъэным, предпринимательствэ цыкIум ыкIи гурытым Iэпылэгъу афэхъугъэным, бюджетым епхыгъэу Iоф зышлэхэрэм ялэжъапкIэ епхыгъэ Iофыгъохэм язэшлохын, цыфхэм щылэклэ-псэукIэ амалэу алэклэпыр нахьышIу шыгъэным, сабыеу къэхъухэрэр нахьыбэ хъуным, зирунай зыхъожьхэрэм яп-

чъагъэ къыщыгъэкIэгъэным, «зы шъхъангъупчъэкIэ» заджэхэрэ шыкIэр къызфагъэфедэзэ кэралыгъо ыкIи муниципальнэ фэлорашIэхэр цыфхэм зерифэшъуашэу афэгъэцэкIэгъэным, нэмыкIхэми АР-м и Правительствэ тапэкли ыналэ атыригъэтышт.

Жьоныгъоклэ унашъохэр, УФ-м и Президент къыгъэуцурэ нэмыкI пшэурылэу шъхэлэхэр шIокI имылэу гъэцэкIэгъэнхэ зэрэфаер АР-м и Лышъхъэ пчъагъэрэ къыхигъэщыгъ. АщкIэ анахъэу аналэ зытырагъэтын фэе лъэныкъохэри къыгъэнэфагъэх.

— Бюджетым федэу къыхэрэр нахьыбэ шыгъэным, ащ дакIоу цыфхэм апашъхъэкIэ социальнэ пшэурылэу зыфэгъэуцужыгъэхэр дгъэцэкIэнхэм мэхъанэшхо яI. Ащ пае инвесторхэм, тизэкономикэ мылкъу къыхэзылэхъэ зышIоигъо пстэу-ми зерифэшъуашэу Iоф адэтшIэн фае, — къыIуагъ Тхьаклушынэ Аслъан АР-м иминистрэхэм я Кабинет изэхэсыгъо къыщыгушIэзэ.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

Ушэтынхэр рагъэжъагъэх

Жьоныгъуаклэм и 25-м зэтыгъо кэралыгъо ушэтынхэр еджаплэр къэзыухырэ клэлэеджакIохэм рагъэжъагъэх, литературэмрэ географиэмрэ атыгъэх.

АдыгеимкIэ ушэтыныр зыщыкIуагъэр Мыекъопэ гимназиу N 5-р ары. Республикэм икбалэхэм ыкIи ирайонхэм къарыкIыгъэ ныбжыкIэ 67-мэ географиер атыгъ, литературэмкIэ нэбгырэ 69-мэ яшIэныгъэхэр аушэтыгъ.

Шапхъэхэм къызэрэдалытэу, ушэтыным къеколлагъэхэр металлодетекторхэмкIэ ауплэзкIугъэх. Телефон ыкIи нэмыкI пкыгъо зэфэшъхъафхэр зылыгъэ зи къыхагъэщыгъэп. Нэужым ныбжыкIэхэр аудиториехэм ачIацагъэх. ЗэкIэмкIи ушэтынитIур аудитори 10-мэ ащыкIуагъ. Ахэр зерифэшъуашэу зэтырагъэпсыхъагъэх, камерэ тIурытIу ачIэт, онлайн шыкIэм тетэу ушэтыныр кIуагъэ.

Еджаплэр къэзыухыхэрэм джыри зэ шапхъэу щылэхэр агу къагъэкIыжыгъэх, нэужым яIофшIэнхэр зыдэлъ конвертхэр къызэтырахыгъэх, ушэтынхэр рагъэжъагъэх. ЛитературэмкIэ клэлэеджакIохэм сыхъати 3-рэ такыкI 50-рэ, географиэмкIэ сыхъати 3-рэ заушэтыгъ.

Ушэтыныр зыцатыгъэ чыплэм республикэм щыщ общественнэ лыплъэкIо нэбгырэ 13-м нэмыкIэу федеральнэ лыплъэкIо нэбгыритIурэ зы федеральнэ инспекторрэ ахэтыгъэх. Шыпкъагъэ хэлъэу ушэтыныр кIо-ныр ыкIи ныбжыкIэхэм яфитыныгъэхэр амыукъонхэр ары ахэм пшэурылэу яIагъэр.

РеспубликэмкIэ зэкIэмкIи мы илъэсым зэтыгъо кэралыгъо ушэтыныр нэбгырэ 1921-мэ атышт, ахэм ащыщэу мыгъэ еджаплэр къэзыухыхэрэм нэбгырэ 1812-рэ мэхъух. Жьоныгъуаклэм и 28-м шIокI зимылэ ушэтынэу урысыбзэр атышт. Ащ нэбгырэ 1841-рэ къеколлэнэу щыт.

БлэкIыгъэ илъэсхэм афэдэу ежэ яшIоигъоныгъэкIэ адырэ предметхэм ащыщэу общественнэ ары нахьыбэмэ къыхахыгъэр. Мы предметымкIэ нэбгырэ 1104-мэ заушэтышт. Анахь макIэ къызэкIоллэщтыр IэклIыб кэралыгъуабзэхэр ары.

Жьоныгъуаклэм и 25-м атыгъэ ушэтынхэм якIэуххэр мэ-къуогъум и 4-м къэнэфэщтых. ЛитературэмкIэ пхырыкIынхэм пае еджаплэр къэзыухырэ ныбжыкIэхэм балл 32-рэ, географиэмкIэ балл 37-рэ рагъэкъун фае.

ПАТИКЪО Анет.

Сурэтхэр Iэщынэ Аслъан тырихыгъэх.

Мэкъэгъэлэу

Къалэу Мыекъуапэ щыпсэхуэ ыкIи ихьакIэхуэ лъытэныгъэ зыфэтшIыхэрэр!

ПивэшIхэм ямэфэкI шъхалэ — пивэшым и Мафэ ехьулэу пшэдэкIыжъэу ыхьырымкIэ гъунэпкъэ гъэнэфагъэ зилэ обществэу «Мыекъопэ пивэшI заводым» мэкъуогъум и 10-мрэ и 11-мрэ ипчъэхэр зэлухыгъэщтых. Тадэжэ шъукъэкIонэу шъукъетэгъэблагъэ. Заводым зыщышъупллыхъан, ыпкIэ хэмылэу типпродукциие шхалэу «1882»-м щышъууплэкIун шьулэкIышт. Телефонхэу **8 (8772) 52-70-00-мкIэ, 7(918)-228-97-02-мкIэ** зяжъугъэтхын шьулэ-кIышт.

Язэдэлэжъэныгъэ тегущыIагъэх

Адыгэ Республикэм хэгъэгъу кIоцI IофхэмкIэ иминистрэу Александр Речицкэм республикэм и Общественнэ палатэ итхьаматэу Устэ Руслъан зэлукIэгъу дыриIагъ.

Анахъэу ахэр зытегущыIагъэхэр Адыгеим иобщественнэ организациехэм ащыщэу лъытэныгъэ ин зыфашырымрэ ведомствэмрэ язэдэлэжъэныгъэ илофыгъохэр ары. НепэкIэ анахь зигъо Iофыгъохэу къэуцухэрэм язэшлохынкIэ общественностым мэхъанэшхо зэриIагъ генералым хигъэуэфыкIыгъ.

— Республикэм и Общественнэ палатэ хэтхэм лъытэныгъэ ин зэрафашырым, ахэм щылэныгъэ опытышхо зэрялэм яшIуагъэ къэкIошт хэбзэхъумэн IофшIэным илъэныкъоу зэфэшъхъафхэмкIи, гъогузекIоным ищынэгъончъагъэкIи, — къыхигъэщыгъ Александр Речицкэм.

Гъогухэм шапхъэхэр ащыу-къуагъэ мыхъунхэм епхыгъэ культурэр ахэлъхъэгъэным, анахъэу етIани нэбгырэ пэпчэ шэпхъэ гъэнэфагъэу щылэхэр къы-дильытэнхэмкIэ Iофэу къэуцухэрэм язэшлохынкIэ общественностым ишIуагъэ къыгъэкIон зэрэфаер Устэ Руслъан дыригъэштагъ.

Мы зэлукIэгъум хэлэжъагъэхэм зэдырагъаштэзэ хагъэуэфыкIыгъ хабзэм икъулыкъухэм, граждан обществэм иинститутхэм, цыф къызэрыкIохэм акIуачIэ зэхалхъэмэ, Адыгеим игогухэр нахь щынэгъончъэу щытынхэм илофыгъо зэшлуахын зэралэкIыштыр.

Мэкъэгъэлэу

Урысыем изаслуженнэ, Адыгеим инароднэ артисткэу Жэнэ Нэфсэт фэгъэхьыгъэ пчыхъэзэхъагъэу жьоныгъуаклэм и 29-м редгъэкIокIынэу дгъэнэфэщтыгъэр щылэштэп. Ар зызэхэтэшт мафэр нахь класэу къэтIопыштыт.

ЗэхэцэкIо комитетыр

ТВОРЧЕСКЭ ЗЭЙУКІЭГЪУ

Аслъан имузыкэ лъагъу

Жьоныгуаклэм и 19-м зэуклэгъу фабэ Адыгэ Республикэм итхылъеджапІэ шылагъ. Ар кызызэуи-хыгъ ыкІи зерищагъ тхылъеджапІэм илофышІэу Кучмээ Аминэт.

«Линия жизни» («Гъэшлэ гъогур») зыфилорэ иотхьабзэм кыдыхэлъытагъэу мы творческэ зэуклэгъур зэрэзэхашагъэр Аминэт кылуагъ. Зэчый зыхэлъ цыфхэм ищыІэныгъэ ыкІи ятворчествэ сыдигъуи нэмыкІ-хэмкІэ пльаплэу, щысэ-гъэсаплэу зэрэхъурэр клигъэтхыгъ. Непэ зичэзыу иофыгъом ащ фэдэ цыф гъэшлэгъонэу, зэльашлэрэ музыкантэу, композиторэу ыкІи продюсерэу, Адыгэ ыкІи Къэрэщэе-Щэрджэс республикэхэм язаслуженнэ артистэу **Лыбызу Аслъан** тхылъеджапІэм зэрехъакІэр, упчІэ-джэуап шыкІэм тетэу зэуклэгъур зэрэклоштыр кызызэуклэгъэ ныбжьыкІэхэм аригъэшлагъ.

Лыбызу Аслъан ехыплэгъэ гушыІэ кІэклыр Къэралыгъо телерадиокомпаниеу «Адыгеим» ижурналистэу **Кушъу Светлана** кышыІыгъ. Аслъан зэрэтворческэ цыфыр, зэчый дахэ зэрилэр, искусствэм лъэбэкъу инхэр зэрэишлэгъэхэр ыкІи игуапэу игухэлъ ехыжыагъэхэр зэрэпльыгъэуатэхэрэр кІэклэу кыІотагъ. Адыгэ е Кавказ шьолъырым ямызакъоу, Аслъан имэкъамэхэр, ипщынэ жъынч макъэ адыгэхэу Іэклыб хэгъэгухэм арыс хыгъэхэм зэрэнэсыгъэр, музыкэм — творчествэм илъэмыдж ин гухэр ыузенкІыхэу зы зэришлэхэрэр, лъэпкхэр зэрэзригъэшлэхэрэр клигъэтхыгъ. Аслъан имузыкэ дунай, еж кІэлэ ныбжьыкІэ Іэлэласэм ыгу, игъэпсыкІэ-шыкІэ тешы-

кыгъэу, узфищэу зэрэгъэпсыгъэр Светэ кыыхигъэшчыгъ.

Лыбызу Аслъан ищыІэныгъэ ыкІи творчествэм зэрэфэклугъэр зэхэхэм къекІолІгъэ студентхэм кІэклэу кыафилотагъ.

Лыбызу Аслъан Нурдин ыкьор Теуцожь районим ит къуаджэу Джэдджэхьаблэ мэзаем и 24-м, 1981-рэ ильэсым кышыхыгъ. Янэ-ятэхэм ягукъэкІ-шюигъоныгъэкІэ музыкальнэ еджапІэм кІалэр чІагъэхьагъ. Ау сабыигъом кыхэушыкІыгъо имыфэгъэ кІэлэ-цыкІум мыш дэжым ащ фэдизэу гуетыныгъэ фэцэныгъэ-шю музыкэмкІэ илагъэп. Музыкэ шІэныгъэр пытэу ылэ кыригъэхьан зэрэфаем гу лъытапэщтыгъэп, икІэлэцыкІыгъо дихыхыти, джэгун-къэчъыхьаным зыритыщтыгъ. Ау нахъ зыкызыелэтым, ны-тыхэм, кІэлэегъаджэхэм кыралугъэ ыкІи кыфагъэпытагъ еджэныр зэрэаплэрэр, лъэшэу уегугъун зэрэфаер. Ежми ыгу зыгорэ щычэрэгъугъ: оредым зыфикъудыеу, мэкъамэхэу къешІэклыгъэхэм зэрэщытэу зэльабытэу хыгъэ. Игъорыгъоу зэхышлагъ музыкэр зэрэдунэе нэфынэр, оредыр, мэкъамэр гъашлэр зыІэтхэу, цыфылсэр зыгъэгупсэфхэу зэрэщытхэр. Иеджэн, музыкэм ишыпкхэу зыфегъазэ, бэ зэдэлурэр, оредхэр зэрэзэте-кІыхэрэр, макъэр зэрэзэтефыгъэр, музыкэм шъэфыбэу хэлым зылащэ мэхъу.

Адыгэкъалэ дэт музыкальнэ еджапІэр кызыеухым,

«Оредыр зигъусэр насыпышІошт».

ЖЭНЭ Къырымыз

Лыбызу Аслъан Адыгэ къэралыгъо университетым иеджэн щылыгъэкІотагъ, музыкэмрэ музыкэ гъэсэныгъэмрэкІэ факультетыр кылуагъ. Кызызэ-рилуагъэмкІэ, студентыгъ пщынэм къадыригъалозэ, еджэным готэу оредыІо купэу «**Ошъутенэм**», университетым иныбжьыкІэ къэшъокІо ансамблэу «**Нартхэм**» ыкІи оредыІо къэшъокІо ансамблэу «**Ислъамыем**» иоф ащишІэ зэхъум. Ащ музыкэ Іэмэ-псымэм ылэрэ ыгурэ нахъ якІу хъунымкІэ лъэшэу ишІуагъэ кызырэкІыгъэр, иорэд мэкъамэ цыфхэм зэльашІэн амал кызырэрэритыгъэр Аслъан кылуагъ.

Апшээрэ еджапІэр кызыеухым, ыгукІэ зыфигъэуцужыкыгъэ пшээрІлхэм язэшІохын илъагъо теуцагъ, итворчествэ кызырэрэзэуиыхыт амалхэм яусэщтыгъ, кыдэхъурэри мэкІагъэп. Лыбызу Аслъан клип зэфэшъхьафыбэ тырихыгъ, бэмышІэу оредэу «Гоцэгъэгъ» зыфилорэр Иорданием шытырихыгъ. Ильэс 15 хыгъэу иконцерт иофшІэнышхо чанэу зэшІуехы ыкІи иунэе мэкъэтетхэ компаниеу «**TLEBZU RECORDS**» зыфилорэм пэцэныгъэ дызэрехъэ. Аслъан — музыкэр ищыІэныгъ, идунэе ин. ЫлсэкІэ а зэкІэ зэхышлэу итворческэ лъагъо пхырещы.

Зэуклэгъум хэлэжъэрэ ныбжьыкІэхэу Адыгэ кІэлэегъэджэ ыкІи медицинэ колледжхэм ащеджэхэрэм, ахэм якІэлэегъаджэхэм Аслъан ищыІэныгъэ ыкІи итворчествэкІэ упчІэ зэфэшъхьафхэр къатыгъэх. Иоф

зыдишІэнкІэ еж анахъ икІасэхэр игухэлъкІэ теубытагъэ хэлъэу, зыфаер зышІэхэрэр арэу зэрэщытыр кылуагъ. Цыфым икультурэ, ишІэныгъэ, ишэн а зэкІэ зэрэфэкІожырэр кыыхигъэшчыгъ. Нэхэе Тэмарэ, Нэчэс Анжеликэ, Мыгу Айдемыр, Элдэрэ Айдемыр, Дзыбэ Мыхъамэт ыкІи мыхэм анэмыкІ-хэм иоф зэрадишІэрэр кылуагъ.

Лыбызу Аслъан творческэ кІочІэ пытэ иІэу зыкыгъэлъэгъуагъ. Игухэлъ зэхэгъэгугъыкыгъэу ешІэ, ащ еллытыгъэу иохтэ иофшІэни егъэпсы. Музыкэр етхы, усэкІо-оредыІо ныбжьыкІэхэм ІэпыІэгъу афэхъу. Музыкэ индустрием Лыбызу Аслъан апэрэ гъогур щыпхырищыгъ. БэмышІэу Иорданием кыкІыжыгъ, зэрихабзэу, джыри зы творческэ лъэбэкъу ин зэшІуиыхыгъ. Ау «сэ сшІэрэм фэдиз хэти ышІэрэп» зыІорэм ащыщэп, джырэкІэ иофшІагъэу иІэр проценти 10-у кыыредзэ Лыбызуым, арышъ, ышІэнэу щытыр тапэкІэ зэрэбэм гу лъытэгъуаеп.

ЫшІагъэмкІэ е ышъхьэкІэ зыфэрэзэхьмэ, ипроектхэр, итворчествэкІэ анахъ гупсэфыплэ чыплэу ылытэрэр, тхылъыр икІасэмэ, ишэн-гъэпсыкІэкІэ зыфэдэр ашІэмэ ашІоигъоу зэуклэгъум хэлэжъэхэрэм Аслъан упчІэхэмкІэ зыфагъэзагъ, джэуапхэри къаритыжыгъэх.

Тыркуем, Израиль, Иорданием, США-м зэрэащылагъэм, концертхэр кызырэрэщытыгъэм, ащ готэу, итворческэ гупшысэхэр — проект гъэнэфагъэхэр мы хэгъэгухэм зэрэащызэшІуиыхы-

хэрэм кІэклэу къатегушылагъ. Іэклыбым иоф щыпшІэныр къэзыгъэпсынкІэу ылытагъэр уахътэм ехъулэу уищыкІагъэу укы-зэрагъэгугъагъэр зэкІэ, сыдым ехылапгъэми, зэрэуагъэгъотырэр, концерт къэтыплэхэр пылухъанчэу узыгъэрэзэу зэрэщытыр ары. Нэбгырэ мини 5 — 7-р зы концертым къекІуаплэу, мэкъамэхэм агу апхъотагъэу, пцІэ кыралозэ, кызызэхэтэдженхэр гудэчыгъо хъарзынэ дэдэу зэрэщытыр, творчествэр кызыгъаглоу, кыезыгъэблэу, уишхэни, учычыени пщызыгъэгъупшэу, псэр зэкІэ-зыубытэу ылытагъ Аслъан.

Цыф Іэлэласэм имузыкэ имызакъоу, игушыІэкли узІэклиубытэн зэрильэкІырэм гу лъытэгъоягъэп. Тильэпкъэгъухэу Іэклыб къэралхэм ащыпсэухэрэм яшэн-хабзэхэр зэрамыгъэкІодыгъэхэр, хьакІэр зэрагъэлъаплэрэр, адыгэ шхыныгъокІэ яланэ зэрапкІэрэр Аслъан кыІотагъэхэу, ау нахъыжхэр адыгабзэкІэ мэгущыІэхэмэ, ильэс 20-м кыщегъэжъагъэу укъехымэ, ар зэралэпызыгъэм ягугъу кышыІыгъ. Ау еж Лыбызуым ыгукІэ зэрэрихъухьагъэу, адыгэ лъэпк мэкъамэхэр зэльагъэшІэгъэнхэр, лъэпк гукІэгъу-шІульэгъур гъэлъашыгъэныр, тьдэ щыІэ адыги иадыгэу чэфыгъэ илъхьэгъэныр, гугъэр щынэфыныр ары Аслъан итворчествэ зэрэщытэу зыфэгъэхыгъэр. Ипроект пэпч зы лъэоянэкІэ лыгъэкІуатэзэ, музыкант Іэлэласэм адыгэ пстэоу мы дунэешом щитэкъухьагъэ хыгъэхэм, хэкурисхэм, дэхагъэр, мамырныгъэр, зэфагъэр ахелъхъэ.

Творческэ зэуклэгъум хэлэжъэхэрэм яшІоигъоныгъэкІэ Лыбызу Аслъан пщынэр кыш-тагъ, лъэпк гучІэ мэкъамэр кыригъэшчыгъ. Ини цыкІуи едэлухэрэм апсэкІэ зызэращэкІыгъэу гушхуагъэр анэмэ къакІэтэкъугъ, лъахьохэр макІэу къэуджыгъэх, Іэгутеом зыкыІэтыгъ. Еж Аслъан музыкэм иошъопщэф хилъэсагъэу ижъырэ къэшъо мэкъамэхэр кыригъэшІыкІутІуыщтыгъ. Жыкыщэгъу гуапэба, гушъхьэгъомыІэ ялыеба, Іэзэгъу лъэшыба оредыр, музыкэр! Щэч хэлъэп, ахэм лъагъо афыхэзыхыгъэр, хэтми, насыпышІошт, Лыбызу Аслъани имурад ин лъэгэплэ-шхом зэрэрищэлэщтым тицыхъэ тель.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

70

ТЕКІОНЫГЪЭМ ия 70-рэ ИЛЪЭС

Лыхъужъэу зэуагъэ

Заом лыгъэшхо шыезыхъагъэу, ащ кыыхэкыжьи етлани мамыр шылакэм игъэпсын хэлэжъагъэу Азэщыккъэ Мэмай ыпхъоу Симэ мы мафэхэм нэ-гуасэ тыфэхъугъ. Ятэ ехыылэгъэ гукъэкыжъхэм ащ тащигъэгъозагъ.

зэрэстыгъэр, ащ псаоу кы-зерикижыгъэр ары.

Зэгорэм ащ тетэу Донбасс дэжъ шызаозэ, танкым кы-клэнагъ, ащ кыкыжьи тятэ мэфитлурэ иакъыл шыуагъэу шьофым ильыгъэу ныо цыкылу горэм зэуаплэм кырихыжьи, иунэ ыхыжыгъагъ. Елэзагъ, ыналэ тыригъэтыгъ, ылъэ тыригъэуцожыгъ. Етланэ советскэ дзэхэу эклэклогъагъэхэм кы-загъэзэжым, ныом дзэклогъыр ахэм аритыжыгъ. «Сыклэмэ, а унэ цыкылури къэзгъотыжын, ныо цыкылури къэсшлэжын ошлшы» ылоштыгъ тятэ.

Кызышыхъугъэ къуаджэу Хъакурынэхъаблэ щыпсэхурэр заом лыгъэу ащ цызерихъа-гъэми, зэо ужым зэрэщылэ-жъагъэми шыгуагъэх. Хэгъэгу зэошхор къемыжъзэ, 1938-рэ илъэсым ижъоныгъоклэ мазэ, Мэмай къулыкъум ацагъ. Ащ цылэзэ заор къежъагъ. Танкист-хэр къэзыгъэхъазырырэ военнэ училищэу Сталинград дэтым

ар щеджагъ, 1942-рэ илъэсым лейтенантыцлэ илэу ащ кы-члэкы. Я 39-рэ Чаплинскэ танк бригадэм иа 1-рэ танк ба-тальон икомандирэу агъэна-фэ. Ащ кыщегъэжъагъэу заор аухыфэ ар зэуагъэ. Ыпшъэ-клэ кызэрэщылэуагъэу, Азэ-щыкыыр зэрыс танкыр тло-гъогоу стыгъэ, танкхэм зы-горэ къарыкыжыгъ плоу умы-шлэнэу лъэшэу къутэгъагъэх, ау дзэклогъым Тхъэм ынэшлэ кыщицафэ, улэгъэ хыльэ дэ-дэхэр зытелэ Мэмай псаоу къанэщтыгъ.

Азэщыкыым кылотэжъы-щтыгъ ныбджэгъу урыс клэ-лэм танк ныкъостым кызэ-рэрихыжыгъагъэр. Мафэ го-рэм зэо хыльэ дэдэм адыгэ клалэм ивзвод хэлэжъагъ, пым итехникэ щыщэу бэ акъутагъэр, къагъэуагъэр, ау ежъ Мэмай итанки шьобжышхо кытыра-цагъ, топыщэу кытефагъэм тан-кышъхэр тыриутыгъ, исхэр хэклогъагъэх. Ежъ Мэмай улэгъэ хыльэхэр кытырацагъэх, зы-гъэсысынэу амал илагъэп. Ащ тетэу клалэм иакъыл шыуагъ. Кызынэхъэжым, фронтвой лэзаплэм зэрэчлэпыр кыгу-рыуагъ. Ежъ кызэрилотэжъы-щтыгъэмклэ, заор зэуцум, псаоу къэнагъэхэр мээ лапчэм шы-зэрэуэгъоигъэх. Зэуаплэм шы-фэхыгъэр багъэ. Танкистхэр зыщызэрэуэгъоигъэхэ чыплэм къемыклогъагъэхэр къаукыгъэ-хэу алытагъэх. Ахэм Мэмай ащыщыгъ. Ау зы дзэклогъ клэ-лэ ар ышлэш ыгъэхъунэу фэ-ягъэп. Калэр Мэмай пэбла-гъэ кыфэхъугъэу шытыгъ. Ащ ыгу мыпсэфэу танк къута-гъэхэр кызэрэуэгъэ шьо-фым кыуагъэ. Адыгэ клалэм итанк лыхъозэ кыгъотыгъ.

Ерагъэу ащ зепшыхъэм, ылъэ-гъугъэр ыгуклэ ымыщэчышъоу, ынэпс къэкыуагъ — экипажым хэтыр зэклары къаукыгъ, ячлы-плэхэм арысхэу апсэ хэкыгъ. Иныбджэгъу нахь пэблагъэ зызыфешлым, ыпсэ хэмыты-жъэу кышлэшлыгъ. Арэу шыт-ми, танкым ар кырихыгъ, фэ-сакъыпэзэ кырихыжыагъ. Дзэу зыхэтхэр кызышчыу-гъэ чыплэм кынынигъэсыгъэ клалэм ыпсэ пытэу кычлэ-кыгъ...

Азэщыкыыр агъэхъужьи, етла-ни зэуаплэм лухъажыгъ. Лы-хъужыныгъэ хэлъэу адыгэ клэ-лэр зэрэзэуагъэм ишыхъатэу орденхэр, медальхэр кыфа-гъэшъошагъэх. Ахэм ащыщых «За взятие Кенигсберга», «За победу над Германией», «За отвагу» зыфилохэрэр ыкли нэ-мыкыхэр.

Зэо ужым етлани ащ Брест пытаплэм къулыкъу щыхыгъ. 1947-рэ илъэсым дзэм кы-хэкыжьи, Мэмай икъуаджэ къэклогъыгъ. Лофшлэн, лэнэ-тлэ зэфэшхъафхэр ыгъэца-клэхэу хъугъэ. Колхозым ига-раж, ащ ыуж токым ипашъуи лоф ышлагъ. Зэфагъэм игъу-сэу гуклэгъу зыхэлъэу, цыфэу кын хэтым лэпылэгъу фэхъу-ным фэхъазырэу Мэмай шы-тыгъ. Ащ фэдэу зэоуж илъэс хыльэхэм ишлуагъэ зэригъэ-кыгъэ цыфхэм ар шыклэ зы-штагъэхэри, джы кызынэ-сыгъэм Мэмай иунагъо ис-хэр зыгъэгупсэхэрэри чылэм дэсых.

ГухэкI нахь мышлэми, Азэ-щыккъэ Мэмай илъэс 61-рэ нахыбэ ымыгъашлэу дунаим ехыжыгъ.

СИХЪУ Гоцнагъу.

Кавказ заом хэклогдагъэхэм афэшъыгъуагъэх

Жьоныгъуаклэм и 21-м ипчэдыжъ Пэнэжыкыуае игупчэ цыф бэдэдэ шызлуклэгъагъ. Кавказ заор зауыхыгъэр илъэси 151-рэ зэрэхъугъэм, ащ хэклогда-гъэхэм, адыгэ лъэпкъым а илъэсишъэм ехъурэ заом тхъамыклагъоу кыфыхыгъэр непэ кыыз-щынэсыгъэм зэрашчымыгъушхэрэм афэгъэхъыгъэ шьыгъо-шлэжъ зэхэхъэм хэлэжъэнхэу ахэр къэзэ-рэуэгъоигъагъэх.

Ахэтых мыхэм къуаджэм инахыжъхэм ащыщхэр, дин-лэжъхэр, гурыт еджаплэм кы-кыгъэ клэлэеджэклог купышхор, къулыкъушлэплэ зэфэшхъаф-хэм ялыклохэр, район адми-нистрацием ипашэхэр, рай-оным инароднэ депутатхэм ятхъаматэу Пчыхъалыкыо Аюбэ. Адыгэ быракъ 12-у ко-лоннэм апэ ит ныбжыкыкы-хэм алыгъхэр жьыбгъэ ма-клэм егъэлъушъашъэх.

Къэзэрэуэгъоигъэхэр районым иадминистрацие ипашэу Хъач-мамыкыо Азэмат, игуадзэхэр акыгъоу паркым дэхъэх, заом хэклогдагъэхэм ясаугъэтэу дэтым клэрэхъэх. Шьыгъо-шлэжъ цыф зэхэхъэшхор пэублэ псэлъэ клэ-кыкыкы кызылэуихыгъ ыкли зэ-рищагъ Пэнэжыкыкыо чыплэ коим ипашэу Кушъу Азмэт. Къоджэ ефэндэу Хъахъужъэ-кыо Тыркубый къеклоглагъэхэм Кавказ заом тилъэпкъэгъу нэ-

бгырэ минишъэ пчъагъэу хэклог-дагъэмэ апае духъэ къаригъэ-хыгъ.

Ащ ыуж район администра-цием ипашэу гуцылэр зыфа-гъэшъошэгъэ Хъачмамыкыо Азэ-мат кыуагъ:

— Ныбджэгъу лъаплэхэр! Не-пэ мы саугъэтым тыкызклэ-клоглагъэр зынахь жьалымы-гъэ мыхъужырэ лъэпсэгъэ-клэ Кавказ заоу адыгэ лъэп-къым кырашылэгъагъэр за-уыхыгъэр илъэси 151-рэ зэрэ-хъугъэм фэгъэхыгъэ шьыгъо-шлэжъ зэхэхъэм тыхэлэжъэныр, ар хэдгъэуэнэфыкыныр ары. Адыгэ лъэпкъыр егъашлэм цыф езуагъэп, ичлыгу, имыльку кытырихынымы пылыгъэп. Рэ-хъатэу, шъхъафитэу псэоу, ла-жъэу, былымхэр, бжъэхэр хъоуе ыхъоу, пхъэшхъэ-мышъхъэхэр бэу кыгъэкхэу шылагъ. Яджэ-

нэт члыгоу Алахым къариты-гъэр атырахыным фэшлэ лы-гъэчъэ заор къарашылы, яма-мыр шылакэ зэцагъакъуи, яуни, ямылькуи атырахи, якъуа-джэхэр мэшло лыгъэм рагъэ-хыхи, ячлыгу рафыгъэх. За-ом хэклогдагъэр, Стамбул гъо-гум теклогдагъэр, Тыркуем зы-нэхсэми тхъамыклагъоу къа-щыхъулагъэр бэдэд. Джауштэу адыгэ лъэпкъыр итэкъухъагъэ хъугъэ. Непэ тилъэпкъэгъухэр къэралыгъо 50-м ехъумэ ащэ-псэху.

Мы лъэхъаным тэ зи дгъэ-мысэрэп. Тызпылыр шлэжъ тлэ-ныр, кытэрыкыуагъэр кыт-клэхъухъэхэрэм ашлэныр, ахэм адыгабзэр ащымыгъушхэ-ныр, тятэжъхэм кытфыщанэгъэ адыгэ шэн-хэбзэ дахэхэр агъэ-лэплэныр, мамырныгъэр, зэ-къошныгъэр агъэпытэнхэр, ащ

фэдэ зао хэти ымыльэгъужы-ным, ти Адыгей, тызщыпсэурэ Урысые къэралыгъошхом ябай-ныгъэ хэгъэхъогъэным фэгъэ-лэжъэгъэнхэр ары.

Джащ фэдэу шьыгъо-шлэжъ зэхэхъэм кышчыгушылагъэх, шы-сэхэр къахыгъэ адыгэ лъэп-къым тхъамыклагъоу къехъула-гъэхэм ащыщхэм ягугъу къа-шыгъ, ащ фэдэ зао шымылэ-жыныу лъэуагъэх, тиныбжы-клэхэм лъэпкъым кырыкыуа-гъэр ашлэн фаеу зэрэщытыр къауагъ Мыекъуапэ кыкылы-гъэу самбэмклэ дунаим тло-гъогоу ичемпионэу Хъэпэе Арамбийрэ районым ивете-ранхэм я Совет итхъаматэу Нэмытлэкыо Юрэрэ. Ащ ыуж зэхэхъэм хэлэжъагъэхэм къэ-гъагъэхэр саугъэтым клэлпы-ральхъагъэх.

НЭХЪЕ Рэмзэн.

Машлом зыщышъуухъум

2015-рэ илъэсым жьоныгъуаклэм и 11-м кыщегъэ-жъагъэу и 20-м нэс пллэгъогогъо уц гъугъэхэм, щэ-гъогогъо хэклхэм машло къаклэнагъэу, гъогогъуитло машлом зыкышштагъэу муниципальнэ гъэпсыклэ зилэ «Къалэу Мыекъуапэ» шагъэунэфыгъ.

Чыплэхэр агъэкъабзэхэзэ уцыжъхэр агъэстын залъэкы-щтыр мыщ фэдэ шапхъэхэр кыдалытэ зыхъуклэ ары нылэп:

а) уцыжъхэм лыгъэ зыща-

радзышт чыплэр псэуалъэ-хэм метрэ 50-клэ апэлудзы-гъэн;

б) ащ фэдэ чыплэм ихъу-рэгъэу метрэ 25 — 30-клэ кыпэлул чыплэхэм гъэстыны-

пхъэ материалхэр араукъэбзы-кын, метрэ 1,4-рэ зишъомбгъо-гъэ минеральнэ шьолпырхэр ащагъэлсын фае;

в) жьыбгъэ шылэу уц гъугъэ-хэм лыгъэ арадзы хъуштэп;

г) уцыжъхэм лыгъэ язы-дзыхэрэм мэшлогъэклогсэн-ымклэ агъэфедэрэ пкъыгъохэр алэклэпынхэ фае.

Шъугу къэтэгъэкыжы: 2015-рэ илъэсым мэлъыфэгъум и 14-м кыщегъэжъагъэу Примор-

скэ краим машлом зыкымы-штэнымклэ режим гъэнэфагъэ

сэхэмрэ къэгъэнэжыны лофхэм апылхэмрэ ятелефоныр — 010.

шагъэуцугъ. Цыфхэм, лэнэ-тлэ зылыгъхэм, юридическэ ли-цэхэм машлом зыкымыштэ-нымклэ шапхъэ-хэр заукуклэ, административ-нэ пшъэдэкыжъ зэрарагъэхы-щтыр зыцагъэ-гъушъэ хъуштэп.

Мэшлогъэкыуа-

Москва кыуухъумагъ

щтыгъ. Зыгорэхэр ышлыщтыгъ, ау ахэр зилэуужыгъор зыми ышлэщтыгъ.

Мафэ горэм курэжыем фэдэу елунклызэ зыгорэ кыогъум кыкыуигъэчыгъ, пчээр кылуири итлысхагъ, ащ лыпытэу ечъэжыагъ. Мачъэ, макъэ пылукурэп. Урамэу зытэлъадагъэм нэрэ-лэрэ азыфагу клэлэцлыкхэр тиз хуыгъэ, мэкюх, лъэчъэх лъэкъуиплэ зыклат ку цыклоу чъэрэм. Сыд шлагъу! Шы клэшагъэп, куплэ илэу шы-куауи дэсэп, ыклоцл зы нэб-гырэ ис, рулыр егъэлорышлэ — лыжъэу кыалуклагъэр, сэмэркъэу хэмылэу, штагъэ...

Икыгъэ ллэшлэгъум иящэ-клэнэрэ ильэсхэм клэлэ лэ-хъом ышлыгъэгъэ машинэ цы-кыр умыгъэшлэгъонэу щтыгъэп, Нурдинэ илэшагъэ еплыхнэу Дээл Ахьмэд ишагу бэ кы-дахъэщтыгъэр. А ильэс дэдэм клэлэ лэахъор колхозэу «Псэ-тыку» хэхагъэ ыкли лфышлэ кызырыклоу лэжъэныр ригъ-жыагъ...

1939-рэ ильэсым кыулыкхур ыхынэу дзэм ащэ, ащ шылэзэ, Хэгъэгъу ззошхор къежъэ, апэ-рэхэм ащыцэу лашэр зылыгъэу пным пэуцугъэхэм ясатыр щы-цы мэхъу.

Чыплэу зыщызэуагъэхэм Дээл Нурдинэ кыаритхыкыгъэ писъмэхэм янахыбэр Моск-ва дэжэ щыклогъэ зэо хылыгъ-хэу ежъ зыхэлэжыагъэхэм альэныкы кыкыштыгъэ. «Моск-ва шэклогъу мазэр кымыха-

гъэу Гитлер ыштэнышъ, парад щышыным, Краснэ Площадым идзэхэр кыирищэнхэм лъэшэу дэгулэ, — кытхыщтыгъ Нур-динэ, — ау ар кызырэдэмы-хууштыр нафэ. Ар сзыгъэлон щыл: Москва ыпшэу укложын умылэкыныу пытэплэ лъэшэу щыт, тидзэклогхэм лыгъи, ча-ныгъи кызыхагъафэ, нэмыцым ыльапэ тикъэлэ шъхалэ ди-дзэщтэп. Тидзэклогхэр зэо пхъашэхэм афэхъазырых...

Фашист дзэпащэхэр амал-хэм яусэщтыгъэх, Москва зэрэ-кышхэ гъогу клэлэхэм алъы-хууштыгъэх. Ащ фэдэ чыплэу пным кыыхыгъагъэр калэу Волоколамск ары. А калэр Москва итемыр-тыгъэкъохъэ-плэ лъэныкыо щыл, километ-ри 129-клэ ащ пэчыжъ.

Нэмыцхэр ашъэ икыгъэхэу кылыштыгъэх, апэу Москва дэхъащтыр язэрэмыгъашлэу гүлэ-щтыгъэх, тидзэклогхэр мыжъо дэпкъ гъэчыгъэм фэдэу ахэм апэлутыгъэх, кылаплэ аратышты-гъэп. Мафэм кыкылоцл зытфы-хэ фэдизырэ кылыштыгъэх, ау зи кыкыштыгъэп — эклэ-дзэжыштыгъэх. Джащ тетэу чэщхэр, мафэхэр клоштыгъэх. Пыир калэм нахъ благъэу кь-клогхэнэу амал ыгъотыштыгъэп.

Мы ззошхохэм Нурдинэ уцугъуитло кыащылэгъагъ, ау артиллерист лыхуужыр зэуа-плэм кылуыкыгъэп, лэпылэгъу кызыратырэм ыуж ичылплэ еклужыштыгъ, ыгу атыригъэп-щахэу пыйхэр хигъафэщтыгъэх. Батальоным икомандири, зэол

пчъагъи мы зэо бэлахыым хэ-клогъагъэх нахъ мышлэми, пыир кызызэтырагъэуцогъагъ. Псэуплэу Осташовэ тэтихэмрэ фашистхэмрэ пчъагъэрэ алэклэ-зэрэхыгъ, нэужым пыир ащ дафыгъ. Москва дэжэ щыклогъэ заор джащ тетэу ухыгъэ: пы-идзэхэр километриплэ пчъа-гъэклэ калэм лудзыгъэх. Нурдинэ иписъмэхэм къащит-хыштыгъ, кызызэклогъыми кыло-тэжыштыгъ Сталиныр Москва а лъэхъэнэ щынэгъошхом дэмы-клэу зэрэдэсыгъэм ишлогъэшхо кызырэкылауагъэр. Тидзэклогхэм агухэр ащ кыилэтыштыгъ, кыла-члэ къахилъхъэщтыгъ.

Къалэхэу Белая Церковь, Киев ащыклогъэ ззошхохэм Нур-динэ ахэлэжыагъ, Ельнэ, Смо-ленскэ шъхъафит зышлыжыгъэ-хэм ахэтыгъ. Изэо гъогухэр Москва щыублагъэхэу Сербием икыалэу Чурго нэс кылауагъэх. Къинэу ыхуыгъэр, чыплэ щы-нагъоу зырыфагъэр бэдэд.

Лыгъэу кыыхагъагъэхэм апае Хэгъэгъу ззошхом иорденэу ятло-нэрэ лъэагплэ зилэр, медаль-хэу «За отвагу», «За взятие Будапешта», «За взятие Вены», «За победу над Германией» кыфагъэшъошагъэх. Иосиф Ста-линым рэзэныгъэ тхылъхэмклэ «тхъауегъэпсэу» кырылуагъ.

Ротэм истаршина ахэм афэдэ шлушлэхэр кыфашилхэу зэ-рэхуыгъэм лъапсэ ил: Украи-нэм икыалэхэу Дрогобыч, Бо-рислав, Польшэм икыалэу Ста-нислав шъхъафит зышлыгъэмэ ахэтыгъ, Карпат кыушъхъэтхы-

хэм язэпырыкыгъо лыгъэ кы-щыхагъагъ, Будапешт итемыр-тыгъэкъохъэплэ лъэныкыо щылэ пным ипытэплэ пхыратхуу ыкли псыхъоу Дунай инэккы оборонэр щаубыты зэхъум, апэрэ сатыр-хэм ахэтэу зэуагъэ. Венгрием, Сербием якыалэхэр шъхъафит зышлыжыгъэхэм ахэтыгъ.

Заом хэтыфэ фыкыогъабэ фэхуыгъ, зауыхыи Дээл Нур-динэ дзэм кыулыкхуу щыхыгъ, 1946-рэ ильэсым ядэжэ кьэклогъыгъ.

— Дунаим идэхэгъу мазэм, жьоныгъуаклэм, чылэм сыкъэ-клогъыгъагъ, ау гушлогъо дэ-дэу щытыгъэп, — кылотэжы-щтыгъ Нурдинэ. — Синыбджэ-гъубэ заом хэклогдагъ, колхо-зыр нэмыцхэм зэхэгъэтэкъо-гъагъ — икларыклэу зэклэ егъэ-жъэжыгъээн фэягъэ. Сипсау-ныгъэ мыхъэтагъэми, рэхъа-тэу сыщысыныр емыкыгъ.

Фермэ зэхэгъэтэкъуагъэр зыпкъ ригъэуцожыныу Нурдинэ пшъэрыл кыфашилэ, ильэсы-бэрэ ащ пэщэныгъэ дызэрэ-хъэ. Пынджлэжыныр кызые-жъэм, бригадэ зэхицагъ ыкли ащ пащэ фэхуыгъ. лфшлэным гъэхъагъэу щышлыгъэхэр кы-далытэхы, 1958-рэ ильэсым Москва, ВДНХ-м агъэклогъагъ, медалэу «Участнику Всесоюз-ной сельскохозяйственной вы-ставки» зыфилорэр кыратыгъагъ. 1966-рэ ильэсым мэкъумэщ хызмэтым изыкыгъэплэтын илахышлэу зэрэхышлыхагъэм пае «За трудовую доблесть» зыфи-лорэ медалыр кыратыгъ.

Ллакъом ишапхъэхэм арэгъуазэ

Бэстэ Мэджидэ Шумафэ ыкыор Тэхутэмыкыое районым щыц кыуаджэу Пэнэхэс 1936-рэ ильэсым кыышхыгъ. 1956 — 1959-рэ ильэсхэм дзэм кыулы-кхур щыхыгъ. Нэужым Пшы-зэ кыэралыгъо университетыр кыуухыгъ, ильэс пчъагъэрэ Пэнэхэс гурыт еджаплэу N 7-м клэлэгъаджэу щылэжыагъ. Ицлы-клогъом кыышкылэдзагъэу спор-тыр икласэу, ащ лъэшэу пыща-гъэу щытыгъ. Еджаплэм щеджэ-зэ, спорт зэнэкъокхуэхэм ахэ-лажъэщтыгъ, апэрэ ыкли ха-гъэунэфыкырэ чыплэхэр кы-хыштыгъэх.

Мэджидэ кызырэхуыхагъэр унэгъо лужыгъ. Шумафэрэ Нашхорэ сабынтфэ зэдаплугъ, зэдэлэжыгъ: Щамсэт, Гъучылып, Хьамид, Хьарун. Лъфыгъэхэм ащыцэу псаоу кыэнэжыгъэу щылэр Мэджид ары. Щамсэт ильэсхы ыныбжъэу идунай ыхъожыгъ. Гъучылыпэ ильэсит-фэ шахтэм лф чышлагъ, нэужым, пенсием оклофэ, шофе-рэу лэжыагъэ. Хьамидэ ме-ханизаторыгъ, пынджлэжыгъ, Мэджидэ клэлэгъэджагъ, джы-дэдэм пенсием щыл. Анахыклар Хьарунэ, чыплэ колхозым, нэужым Хьахъуратэм ыцлэ зы-хыштыгъэ пынджлэжэ со-вхозым ялэжэкылауагъ. Бэстэ Шумафэрэ Нашхорэ яклалэхэр псаоу щэлэфэхэ хьалэлхэу,

шъыпкъагъэ ахэлъэу, агу еты-гъэу зыфэгъэзэгъэ лфшлэнхэр агъэцаклэхэзэ кырыкылауагъэх, ялфыгъэхэри аплугъэх лфшлэ-ныр якласэу, гүклэгъу ахэлъэу, щылэныгъэм шлулэгъу фырылэу.

Непэ зигугъу кыэсшлэрэр Бэстэ Шумафэ ыкыомэ ащы-цэу Мэджид ары. Унагъом щышхэм клэлэгъаджэу кыахэ-кыгъэр а зыр ары. Амалхэр щылэхэу, зэрифэшъуашэу лф адэшагъэмэ, кыуаджэхэм спорт-смен лъэшхэр кызырадэклыш-хэр Мэджидэ ышлэщтыгъ. Клэ-лэцлыкхуэхэм спортыр шлу альэ-гъуштыгъ, ау зыгъэсэнхэ яла-гъэп, спорт псэуальэхэри щы-лагъэхэп. Ллэшлэгъуныкыоклэ узэ-клэлэбжъэмэ, турник зыбохэр кыуаджэмэ адэтыгъэх. Еджаплэ-хэми, маклэми, спорт псэуа-лъэхэр нахъ агъотыхэу нэужым хуыгъагъэ. Енэгъуагъо Мэджидэ еджаплэм зычлэхъэм гухэлэ гъэнэфагъэ зыдиыгыгъэклэ: ыкылачлэ хэлъэу еджакломэ лф адишлэныр, мэхъанэшхоу цыфым ищылэныгъэклэ спортым илэр агуригъэлоныр, спортым фэща-гъэхэм лф адишлэныр...

Зи кыытенагъэп Мэджидэ гухэлъэу илагъэхэр щылэныгъэм щыпхырищынхэмклэ. Спортым фищагъэх еджаклохэр, шлу ари-гъэлъэгъуыгъ, ежъ ышлэрэр зэклэ аригъэшлагъ. Пенсием оклофэ хьалэлэу лэжыагъэ.

Зызыгъэпсэфырэм тлэку те-шлагъэми, рэхъатэу щысын ыльэкырэп, бэмэ агъэгумэкли, бэ ышлэ шлоигъор. Анахъ зыгъэ-гумэкырэмэ ащыц кыэбзэны-гъэм илоф, кыуаджэм иурам-хэр, чэубгъухэр — зы гушылэ-клэ кыэплон хъумэ, кыуаджэр кыэбзэн фае. Джары зэрилпы-тэрэр Мэджидэ.

Пэнэхэс кыоджэшхом щы-псэурэ нахыжъхэм ясовет итхъамат. Бэмышлэу заом, лфшлэным, Улэшыгъэ Кылачлэхэм ыкли хуымэкло кыулыкхуэхэм яветеранхэм (пенсционерхэм) кыуаджэу Пэнэхэсклэ ясовет итхъаматэу хадзыгъ. Сэкъат-хэм яобщественнэ организа-ция исовети итхъамат.

Талэклэ Пэнэхэс кыоджитлугъ, Апэрэ ыкли Ятлонэрэ Пэнэхэс, колхозитлуги дэтыгъ — «Зэ-ежъ» ыкли «Зэкъошныгъ». Игу-псэ кыуаджэ итарихъ гъүнэ лъе-фы, зэрегъашлэ, еджаплэм имузей гъусэныгъэ дырил.

Ильэс пчъагъэ хуыгъэу Бэстэ ллакъом итарихъ изэгъэшлэн пылыгъ, материалыбэ ыугъоигъ. Мэджидэ мы лфым еплъыклэ гъэнэфагъэ фырил: хэтрэ цыфи ллакъоу кызыхэкыгъэр, зыщы-щыр ышлэн фае, ащ рыгу-шхоныр тефэ. Бэстэ ллакъом щышхэр зэпэлэпчэ зэрэху-гъэхэр, чыплэ зэфэшъхъафхэм зэращыпсэхуэрэр Мэджидэ ешлэ. Ахэм япчъагъэ, зыщып-сэурэ чыплэхэр, ахэм ары-фэнхэу зыклэхуыгъэр, ящылэклэ — зэклэ зэригъашлэ шлоигъуагъ.

Мэджидэ материалэу ыугъо-

игъэхэр зы чыплэ ышлынхэм пае тхылъ цыкыкы кыдыгъэкы-нэу рыхуыхагъ, лэпылэгъуи ыгъотыгъ, кыдыгъэкыкыгъ «Ге-неологическое древо рода Басте» ыцлэу. Бэстэ лъэпкъыр арэп Мэджидэ итхылъ кы-дэхъагъэр, унэгъо, ллэкъо, зэлэ-хыпл зэклэпкъыклохэр ары ав-торыр кызытегушылэрэр.

— А зэман чыжъэхэм адыгэ лъэпкъхэр згохъанхэщ, зыкы-ныгъэ ахэлъ хуынымклэ пащэ хуыгъэхэм Бэстэ ллакъор ащы-щыгъ, — хэгъэунэфыкы этно-графэу Нэмытлэкыо Айтэч. — Адрэ ллакъохэм афэдэу, Бэстэ ллакъоми кыушъхъэ клэй дахэхэр, хы Шулцлэ лушъом имэз байхэр ылыгыгъэх, Шапсыгъэ районым икыуаджэу Лыгъотх дэсыгъэх. Шъхъафитныгъэм, мамырныгъэм осэшхо афашы-щтыгъ, ау ахэр зэцагъэкхон-хэу, лые кырахынэу къежъэ-хэрэм афагъэгъуштыгъэп.

Бэстэ зэлэхыпл зэклэпкъыло ллакъор Бэстэ Нэтэкъэжъ кызы-режъэрэр. Ащ теклыгъэмэ кьа-клэпкъылогъэ Бэстэ Шъэофыжъ Шъалихъэ ыкыор Шапсыгъэ районоу щытыгъэм икыуаджэу Лыгъотх дэсыгъ, кыуиплэ илагъ.

Бэстэ Мэджидэ зыщыц ла-къом рэгъушхо, нахыжъхэми нахыкылэхэми дахуу кыатегуш-ылэ. Шыпкъэр плон хуымэ, узэ-рыгушхон ллакъу, еджэгъэшхо-хэр, лэнэтлэшхо зилэхэр ахэ-тых. Зыфэгъэзэгъэ лфшлэнхэр щытхуу хэлъэу агъэцаклэх, дахэклэ ацлэхэр кыралох.

Ижыкылэ кыышкылэдзагъэу

Бэстэ ллакъом щышхэр лэжъэ-кыло-псэуаклохэу, чыгур шлу альэгъоу, зэрифэшъуашэу ащ дэлажъэхэу, хьалэлхэу, шъып-къагъи зэфагъи ахэлъхэу кы-рыкылауагъэх. Ллакъом щышхэр зыпылыгъэхэр Мэджидэ ыгъэ-унэфыгъ: бжъэхэр, былымхэр ахууштыгъэх, садлэжыштыгъэх, сатыушлагъэх, пхъэшлагъэх, шы-хэр алыгыгъэх. Зисэнэхъат хэ-шыкылышхо физийлэу, хы Шулцлэ лушъоми, нэмыкы чыплэхэми ащашлэщтыгъэхэм Мэджидэ ацлэ кырело: Бэстэ Куакуш бжъэхъуагъэ, Бэстэ Сахыдэ пхъэшлагъэ, Бэстэ Батырбий шъхъалым илэшъхъэтетыгъ.

Бэстэ Кысполэт Шъэофыжъ ыкыор урыс-тырку заом хэ-лэжыагъ. Пшызэ-кыушъхъэчлэс полкым хэтыгъ. Хэгъэгъу зэ-ошхом хэлэжыагъэх Бастэхэу Кыымчэрые, Шрахымэт, Анзаур, Джанхот, Гоцэфыжъ, Аюбэ.

Бэстэ ллакъом щышхэбэхэм техникумхэр, училищхэр, инсти-тутхэр кыаухыгъэх ыкли дэгъоу лф ашлэ.

Мэкъумэщышлэ унэгъо кызы-рыкылу Бэстэ Хьамидэрэ Са-ррэр яуагъо. Сабынтфэ аплугъ: Аскэр, Инвер, Аспъан, Эмм, Аминэт. Аскэр — прокурор, юстицием истаршэ советник, полковник, Инвер лэпылэгъу псынклэм истанция щэлажъэ, Аспъан — прокурор, подпол-ковник, Эммэ Краснодар хла-докомбинатым лф щешлэ, Ами-нэт Краснодар хьалыгъуэгъэжъэ заводым щэлажъэ.

Бэстэ Мэджидэ лфышхо ышлагъ, ллакъом щышхэм ящылэ-клэ-псэуыклэ кырыкылауагъэр клэ-кыу кыытхыгъ.

Наклубгор зыгъэхъазы-рыгъэр ХЪУШТ Щэбан.

Лым иллыгъэ заом кыщашлэ

*Заор, заор! Сыдэу умэхъаджа,
Уимыжьо шхъали бэу дэклодагъа!
Узымыхъушлагъэр къала, къуаджа,
Бгъэклодыштым зыгорэклэ ухъдагъа?
Мэшлотхъобзаер къыпхуилъэсыклэу
Тичыгу сыдэу ба щыбгъэхъагъэр.
Цыфыгур пцэшлуащэклэ хэблыклэу
Хъадэу бэдэда цупхъыхъагъэр.
Ар сыдэу мэфэ хылыгъа!*

Зао. Мы гуцылэм нахь мэхъаджэ цыф лъапкым ыбзэ хэт шьулау? Сэ шлэрэп. Ау шлэрэр зы: цыфыр чыгум кызытехъуагъэм кыщегъэжъагъэу ащ еклодылагъэр зыфэдизыр къэзылон щылэпштын.

Шыпкэ, сэ зэо мэшлуаеи сыщылагъэп ыкли ар слъэгугъэп, ау телевизорымклэ къагъэлъэгъорэ тхъамыклагъохэм сызгъэпхъуагъэ, цыф хыехэм ащэчыгъэр зыгорэуштыу зэхэсшлэ.

Сэ сятэжъ бэрэ кысфелуатэ а илъэс кыинхэм афэгъэхъыгъэу. Бэрэ сэгупшысэ: сэри, синыбджэгъухэри, зэклэ цыфхэр мамырэу щылэнхэу ары ахэм апсэ зыфатыгъэр. Сырэгушо, сэгъэлъапэ сятэжъ пашъэм игъэхъагъэ ыкли идунэететыклагъэр.

Сятэжъ, **Аулъэ Якубэ Мыхамэт ыкьор**, къуаджэу Хъакурынэхъаблэ тыгъэгъазэм и

19-м, 1912-рэ илъэсым кыщыхъуагъэ. Адыгэ чыгу мамырым шыгушлуклэу, тракторым тесэу губгъом лэф щылэпштын. Ау бэ темышлэу тракторыр танкклэ зэблихъунэу хъугъэ. Апэрэ заоу сятэжъ пашъэ зыхэлъжъагъэр хыкумэу Хъасанэ дэжъ шыкыуагъэр ары. Ащ зэоныр зыщыхым, Ростов танкыдзэм хэтыгъ.

1937-рэ илъэсым щегъэжъагъэу 1940-м нэс дзэм къулыкъу щыхыгъ. А лъэхъаным фин заор къежъэгъагъ. Мафэ горэм ащ пшъэрыл кыфашыгъ мэхъахэ зэрэхъоу гусэхэр илэу пым ипчъагъэ зыфэдизыр кызырагъэшлэнэу. Мэзым хэтхэу клэхъэ, топ о мэхъэшхо къэлугъ, танкыр зы лъэныкъом тегъолъхъагъ. Командирыр къаукыгъ, лашэм рыорэри къаулагъ. Сятэжъ ежъ пым еоу ригъэжъагъ. Топы-

щи 109-рэ ригъэкыгъ, пулемет диск 48-рэ ыунэкыгъ. Къагъэклогъэ дзэклоглэу къепшылагъэм кырылуагъ джыри сыхъат горэм пыйхэм апэуцужьынэу командирхэм пшъэрыл кызырэфашыгъэр. Сятэжъ а сыхъатыр рыхыгъ, титанкхэри мэзым кыыхэхъагъэх.

Фин заом гъэхъагъэу щышыгъэм пае 1940-рэ илъэсым мэлъыфэгъу мазэм СССР-м и Апшъэрэ Совет и Президиум иунашъоклэ Жьогъо Плъыжым иорден кыфагъэшъошэгъагъ. М. И. Калинин ежъ ышхъэклэ ар кыритыжыгъ. Адыгэ автоном хэкумклэ а тын лъаплэр кызыфагъэшъошэгъэмэ сятэжъ пашъэ ащыщыгъ, Шэуджэн районымклэ ар апэрагъ.

1941-рэ илъэсым Аульэ Якубэ ящэнэрэ заом ежъагъ. Ар механик-водителэу танкым исыгъ. Нэмыц танкэу маклэп кыгъэуагъэр. Сятэжъ бэрэ ыгу къэкыжыщтыгъэмэ ащыщ мафэ горэм разведкэм зэрэклогагъэхэр. Танкым исхэу ахэр мэзым къеклоглагъэх. Ошлэ-дэмышлэу топыщэ макъэхэм чыгур къагъэсысыгъ, танкым игусеницэ кытезыгъ, ар кызытэуцуагъ. Сятэжъ гусеницэр ыгъэтэрэзыжынынэу кыпкыгъ. Командирыр итанкистхэмрэ зэпымыоу нэмыцхэм яоштыгъэх. Щэу къатэкъурэм пшхъэ кыуагъэлэтыщтыгъэп. Псынклагъэл уизакъоу гусеницэр ащ фэдэм щытеплъхъажыныр. Нэбгырэ зытлущ ухъуи зы сыхъатым ехъурэ упы-

лынэу щытыгъ. Окопым дэс урыс клалэр сятэжъ ыгу кыфэгъуи, бгъуитлуклэ кыкырэ щэхэм къахэпши, ащ къепшылагъ. Зэдэлэпылэжхъэзэ гусеницэр тыралъхъажыгъ, пым акыб фамыгъазэу (танкым ыкыб нахь псынклэу къэбгъэон чыплэу щыт), топыщэ мэшлэхом кыыхэкыжыгъэх. Цыфхэр зэдемылэжыщтыгъэхэмэ, заом теклоныгъэ кыщыдахыныр нахь кын хъуштыгъэ.

Танкист шлагъоу алытэщтыгъэ Аульэ Якубэ. Зэо маклэп ар зыхэлэжъагъэр, къэралыгъо пчъагъэ фашистхэм аритыгъэп. Ахэмэ ащыщых Украинэр, Венгриер, Польшэр, Румыниер, Чехословакиер. Ащ игъэхъагъэмэ апае орденхэр ыкли медальхэр кыратыгъэх: медалэу «За отвагу», «За победу над Германией» зыфилохэрэр, Хэгъэгъу ззошхом иорден, Апшъэрэ Главнокомандуоцу И. В. Сталиным ищытху тхылъ 11 кыфагъэшъошагъ.

1945-рэ илъэсым Москва щыклогъэ Парадым ар хэлэжъагъ.

Сятэжъ пашъэ заом псаоу кыыхэкыжыгъагъ, ау контузие илагъ, улэгъэ пчъагъэ телыгъ, танкми истыхъэгъагъ. Цыфмэ ало: «Лым иллыгъэ заом кыщашлэ». Лыгъэу зэрехъагъэм пае джы кызынэсыгъэм цыфхэр Аульэ Якубэ рэгъушлэх ыкли ащ ыцлэ тхылъыбэмэ къадэбгъотэн плэкышты. Хъакурынэхъаблэ иураммэ ащыщи сятэжъ пашъэм ыцлэ ехыи.

Ащ фэдэу ар зэрэщытыгъэм лъэшэу сэ сырэгъушо, сшыгъупшэрэп. Наградэу кыфагъэшъошэгъагъэхэм сяплъышъ, ыцлэ дахэклэ рязгъалоу сызэрэзеклон фаер зэхэсэшлыкы. Аульэ лъэпкып кыгъэхъагъэхэмклэ лъагъэ слэтымэ, сятэжъ пашъи кысфэрзэн.

Джыри игугъу къэсшымыс сшоигъу сятэжъэу **Мамыщ Мухъарыф Юсыф ыкьом**. Заор кызыжъэм ар апэу дзэм кыуагъэмэ ащыщыгъ. Унагъор, сабий цыкылитур кыгъгани, пым пэуцужыыхэрэм ахэуцуагъ. 1943-рэ илъэсым заом хэклодагъ. Тхылъэу кыкыленгъэр бэп.

Мы сятэжъ пашъэхэу зигугъу къэсшыгъэхэм афэдэу ты, тыжъ пчъагъэхэр заом хэлэжъагъэх, Теклоныгъэр кыдахыгъ.

Заор! Сыдэу гуцылэ мэхъаджа! Ащ кызытэпгъэджагъ тичыгуи, тиогуи, тикъали, тикъуаджи 1941-рэ илъэсым. Клэу гушлуагъу ащ фэхъугъэр — **Теклоныгъэшхор**. Миллион пчъагъэ заом ыгъэгъыгъэм, хэтрэ цыфи, хэтрэ унагъуи игупсэхэм ащыщ ащ щыфыкыуагъэми, хэклодагъэми мамырныгъэр заом теклуагъ!

Аульэ Айдымыркъан.
Хъакурынэхъаблэ гурит еджаплэу N 1-м ия 8-рэ класс иеджаклэ.

Гъэсэныгъэм илофыгъохэр

Урысые народнэ фронтым хэтхэм Іэнэ хъураеу бэмышлэу зхашагъэм сэкъатныгъэ зилэ, зипсауныгъэ пыч фэхъугъэ клэлэцыкыгъэхэм гъэсэныгъэ дэгъу ягъэгъотыгъэнымклэ амалэу щылэхэм шатэгущылагъэх. Мыщ игъоу щалъэгъугъэхэр ыужклэ Урысые Федерацием и Правительствэ Іэклагъэхъажыштыгъ.

Іэнэ хъураем хэлэжъагъэх Урысые Федерацием гъэсэныгъэмрэ шлэныгъэмрэклэ и Министерствэ, гъэсэныгъэмклэ Урысые академием, еджаплэхэм, научнэ, общественнэ учреждениехэм, организациехэм ялыкыгъэхэр, Урысые

народнэ фронтым и Гупчэ штаб хэтхэр, Народнэ фронтым ишъолъыр къутамэхэм ахэтхэр.

Урысые народнэ фронтым ипашэу, Президентэу Владимир Путинэу 2014-рэ илъэсым чъэпыгъум и 24-м щы-

лэгъэ форумым коррекционнэ гъэсэныгъэми, сэкъатныгъэ зилэхэр гурит еджаплэхэм ащегъэджэгъэнми мэхъанэшхо зэрылэр щыхыгъэунафыкыгъагъ. Къэралыгъом ипашэ зэриплытэрэмклэ, зипсауныгъэ пыч фэхъугъэ клэлэцыкыгъэхэр коррекционнэ еджаплэхэм ачлэхэр обществэми, щылэныгъэми аклэрычыгъэх, ащ епхыгъэу ыужклэ щылэныгъэм чыплэ гъэнэфагъэ щаубытыныр кын къафэхъу.

Къэралыгъом ипашэ пшъэрыл къафишлыгъагъ зипсауныгъэ пыч фэхъугъэ, сэкъатны-

гъэ зилэ клэлэцыкыгъэхэм программэ шхъалэхэмклэ гъэсэныгъэ ягъэгъотыгъэным тегъэпсыхъэгъэ амал тедзэхэр зэрехъанхэу.

Урысые народнэ фронтым хэтхэм яшлэшклэ, джыдэдэм гурит еджаплэхэм инклюзивнэ гъэсэныгъэ ащарагъэгъотэу зэрэфежъагъэхэм зышыгуыгъэхэ клэуххэр къахэрэп. Ыпэрапшлэу ар кызыхэкырэ ащ тегъэпсыхъэгъэ кадрэхэр зэрамыгъэхъазырыгъэхэр ары.

Илъэситлуклэ узэклэлэбэжмэ, инклюзивнэ гъэсэныгъэ еджаплэхэмрэ клэлэцыкыгъэ ыгъыплэхэмрэ ащарагъэгъотын фаеу зылытэщтыгъэхэм Арина Ефимовари ащыщыгъ.

— Ары, сэкъатныгъэ зилэ клэлэцыкыгъэхэр ялэгъухэм ахэтынхэ фае. Ау Іэнэ хъураем зэрэщыхагъэунафыкыгъэмклэ, гурит еджаплэхэм яклэлэегъаджэхэм сэкъатныгъэ зилэхэм ыкыу аналэ атырагъэтынэу амал ялэп. Сэкъатныгъэ зилэ клэлэцыкыгъэхэм сыхъат пчъагъэрэ зы чыплэ исыныр, ащ зигъэпсэфын фае. Коррекционнэ еджаплэхэр кызытэгъэнэжыгъэнхэ фае. Инклюзивнэ гъэсэныгъэмклэ нахь къеклоу слытэрэр гъэсэныгъэ тедзэ зашарагъэгъотырэ учреждениехэр ары, — кылуагъ А. Ефимовам.

Урысые народнэ фронтым ишъолъыр къутамэу Адыгэ Республикэм щылар

«Жьогъобыныр» кыдэкыгъ

Клэлэцыкыгъэм апае агъэхъазырыр журналэу «Жьогъобыныр» мы илъэсымклэ иапэрэ номер кыдэкыгъ.

Гъатхэмрэ бзылфыгъэхэм я Мафэрэ афэгъэхыгъэ тхыгъэхэмрэ сурэтхэмрэклэ журналым инэклубгъохэр кыырегъажъэх. Ахэм къаклэлэцкыгъэ рубрикэу «Титхаклохэм яобилейхэр» зыфилохэр. Цэй Ибрахимэрэ Клэбэ Щэбанэрэ кызыхъуагъэхэр илъэси 125-рэ хъугъэх. Мыхэм яхыплэгъэ тхыгъэхэмрэ ежъхэм япроизведениехэм

ащыщ пычыгъохэмрэ рубрикэм члэтых.

«Жьогъобыныр» кыдэхъагъэхэм ащыщых Шхъэлэхъо Абу ибаснэу **«Тхъа-кыумкыхъэ шхъащытхъужыр»**, Мамырыкыо Нуриет ирассказэу **«Къо-шынжыер»**, адыгэ пшысэу **«Аргъой-хэм япщ зэрэклодыгъэр»** зыфилохэр, къэбархэр.

Цыфхэм шлу афишлэмэ, Іэпылэгъу афэхъумэ гуахъо зыгъотырэ цыф Шэумэн Хъазрэт. Къалэу Красноярскэ клэлэцыкыгъэ ыгыплэу ежъ имыплъхъагъэ щаригъэшлыгъэм фэгъэхыгъэ тхыгъэмрэ сурэтхэмрэ журналым дэтых.

Еджэкло цыкыгъэхэм анахъэу агу ри-

хырэ рубрикэхэу «Зымыгъээзэ!», «Жьогъобыныр» иныбджэгъухэр» зыфилохэрэр номерым кыдэхъагъэх. Мыекъуапэ щыпсэххэр Шхъафыжъ Ай-тэчрэ Шэуджэн Дианэрэ а рубрикэм щышъулъэгъуштыгъ.

Хабзэ зэрэхъугъэу, «Спортым идунай» зыцлэ нэклубгъор Емтлыл Нурбий кыгъэхъазырыгъ. Тхыгъэхэм ямызакъоу, сурэттехыгъэ дахэхэри ащ итых.

Клэлэцыкыгъэм апае илъэсым кыкылоцлэ кыдэкыгъэ тхылыклэхэм къа-тегушылэ Цуамыкыо Марзиет.

ДЗЫБЭ Назрэт.

ЗЭКЪОШНЫГЪЭМ ИГЪОГУХЭМРЭ ЩЫЛЭНЫГЪЭМРЭ

Лъапсэм къеклужьырэм хэхъо

Кавказ хасэхэм я Федерациеу Тыркуем щызэхащэгъэр клэшакло фэхъуи, тильэпкъэгъу нэбгыри 100-м къехъу джырэблагъэ Хэкужъым къэклогъагъ. Къэбэр-тэ-Бэлыкъарым, Къэрэщэ-Щэрджэсым, Адыгеим хьэклэ лъаплэхэр ащылагъэх. Тильэпкъ илхыужь гъогухэм нахь куоу защагъэгъозагъ, шэжъымрэ ис-кусствэмрэ язэпхыныгъэхэр щылэныгъэм зэрэщагъэ-пытэштхэм атегушылагъэх.

Автобуситумэ хьэклэ лъаплэхэр арысхэу Мыекъяупэ къызынэ-сыхэм, Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ музей икхэгъэлъэгъон-хэм апэу яплъыгъэх. Музеим илофышлэхэу Тэу Аслъан, Аб-редж Нурьет, Шхьэлэхъо Нэф-сэт, Мэфэшлукъо Щангулэ ар-хеологиим, лъэпкъ шэн-хабзэхэм, дунаим тет адыгэмэ ятарихъ яхьылэгъэ къэбархэр лупклэу къалотагъэх.

Тэу Аслъан едэлхэзэ, упчлабэ ратыгъ, лъэпкъым иархеологие зэрэбаир хьэклэмэ нахьышлоу зэрагъэшагъ. Адыгэ унагъом ипсэуклэ тильэпкъэгъу хьэклэхэм ашлогъэшлэгъон къодыгъэп. Зэгъэпшэнхэр ашлэхэзэ, Тыркуем, Сирием, Германием арыс адыгэмэ ящылаклэрэ Адыгеим шалъэгъурэмрэ тлэклу нэмылэми зэрэ-зетеклэхэр къыхагъэщыщтыгъ.

Плъэгъурэм уегъэгъуазэ

Темзэкъо Инал Германием щэ-псэу. Адыгэхэр купышхо хъухэу Хэкужъым къызэрэклэштхэм икхэ-бар зызэхехым, Тыркуем клуагъэ, тильэпкъэгъумэ ягъусэу Мые-къяупэ къынэсыгъэу тылулагъ.

— Плээгъурэм уегъэгъуазэ, — ело Темзэкъо Инал. — Му-зеим цыфыбэ къыщтпэгъоклыгъ, къытфэнэгъушлэх. Тхьаегъэпсэух.

Псыблэнэ Муратэ Германием къыкыжыгъэу Мыекъяупэ щэ-псэу. Ансамблэ цлэрылоу «Нал-мэсым» икхэщыуаклу.

— Хьэклэмэ синэуасэхэр ахэ-тых, — зэдэгущылэгъур лъегъэ-клуатэ Псыблэнэ Муратэ. — Тиконцертхэм яплъыгъэхэри ахэ-сэлагъэх.

— «Налмэсым» ихудожествен-

нэ пащэу лэф шлэзэ Псыблэнэ Муратэ садэжъ къычлахыи, пщы-наоу ансамблэм сштэнэу къы-сэлыгуагъ, — къелуатэ Адыгэ Республикэм культурэмклэ ими-нистрэу Къулэ Мыхьамэт. — Мэшэлахъ. Клэлэ ищыгъэм сы-дэгущылэзэ, адыгэ къашьохэм ыгуклэ зэрапэблагъэм сыщигъэ-гъозагъ. Муратэ къэшъуаклоу «Налмэсым» тштагъэ. Непэ ан-самблэр къэзыгъэдахэрэмэ ар ащыщ.

Адыгэ быракъым и Мафэ мэ-лыльфэгъум и 25-м тиреспу-бликэ щыдгъэмэфэклыгъ. Псыблэ-нэ Мурат филармониим щыкло-гъэ зэхэхэм пщынэмклэ адыгэ оредышъохэр щигъэжъынчыгъэх.

— Тыркуем сызэклом зиунэ сисыгъэхэм, нэлуасэ сызыфэхъу-гъагъэхэм Лъэпкъ музейм сащы-лулагъ, — тизэдэгущылэгъу лъе-гъэклуатэ Адыгэ Республикэм изаслуженнэ журналисткэу Тлэ-шъу Светланэ. — Адыгэ быра-кыгъу агъэбыбатэзэ къашьохэу, уджыхэу зэп зэрэслъэгъуэхэр.

Тыбзэ нахь дэгъоу зэрагъэшлэ-ным зэрэпыхъэм сегъэгъушло. Те-лекъэтынэу згъэхъазырыгъэхэм ахэлэжъагъэхэр тыхьэклэхэм ахэ-сэлагъэх.

Мэфэшлукъо Щангулэ Тыркуем къыкыжыгъэу Лъэпкъ музейм щэлажъэ. Адыгабзэр зымышлэу е дэуу зышлэхэрэм тэ та-дэгущылэныр къытэхьылъэклы-щтыгъ. Щ. Мэфэшлукъом тыр-кубзэкли, адыгабзэкли хьэклэхэм къэбархэр къафилуатэхэзэ, зы-кли зэхамыхыгъэхэр альгыгъэлэ-сыгъэх.

Егъэзыгъэклэ адыгэмэ ячлыгу къабгынэ зэхъум, унагъом ищы-клэгъэ пкъыгъоу, шыухэм агъэ-федэрэ лэмэ-псымэу зыдырахы-жыгъагъэмэ ащыщхэр ауж къы-кыгъэ ллэужхэм агъэклодыгъэ-хэп. Ащ фэдэ къэбархэм хьэ-клэхэр къатегущылагъэх.

Кавказ заом, Хэгъэгъу зео-шхом, тинепэрэ щылаклэ яхьы-лэгъэ къэгъэлъэгъонхэм хьэклэ-хэр яплъыхэзэ, упчлабэ къаты-щтыгъ, ау ягъогу зэрэлагъэкло-тэн фаем къыхэклэу музеим къычлэзэрэщыжыгъэх.

Хьэклэщыр агъэпсы

Лэклыб хэгъэгъу къыкыжыгъэр тильэпкъэгъуэхэр щылэныгъэм хэгъозэнхэмклэ псэуплэ ящылагъ. Мэзэ заулэм е зы ильэсым къы-клоцл зычлэсыщтхэ унэ араты-ным фэшл хьэклэщэу Мыекъяупэ щашлырэм ащ фэдэ амалхэр щагъотыщтых. Лъэпкъ лэфыгъохэм

агъэгумэклыхэрэр хьэклэщым икхьэзлэхын дэлажъэх, мылькыу пэлухъащтыр ежъхэм аклуацлэклэ зэшлуахы. Тыркуем къыкыгъэ тильэпкъэгъуэхэр хьэклэщыр зы-шыхэрэм алулагъэх, мылькыклэ лэпылэгъу афэхъугъэх, тапэкли лэ-фыр зэрэлагъэклотэщтым тегу-шылагъэх.

Пэнэхэс

къыщалъэгъуэгъэр

Сирием къыкыжыгъэ тильэп-къэгъуэхэр зычлэсыщтхэ унэхэр Пэнэхэс зэрэщашыгъэхэм хьэ-клэхэр епллыгъэх. Зео-банэхэм къахэклыжыгъэ тильэпкъэгъуэхэм Хэкужъым рэхъат зэрэщагъоты-гъэр дунэе къэбар шыгъэн фаеу зылытэгъэ тильэпкъэгъуэхэм ягу-пысы детэгъаштэ.

Тыркуем щыщ хьэклэхэр Пэ-нэхэс къыдэклыжыгъэхэзэ, Сири-ем къыкыжыгъэхэм «Хьарклэ!» аралозэ алапэхэр зэрагъэубыты зэхъум, нэпсыр къызэхырэмэ анэхухэр зэрэушынагъэхэр къуа-джэм дэсхэм альэгъугъ. Зэ-лъэпкъэгъуэхэм а нэгъэуплэплэ-гъуэхэм агу ихьыкыщтыгъэр гу-рылогъуаеу цытыгъэп.

Мыекъяупэ

къызагъэзэжъым...

Кавказ хасэхэм я Федера-циеу Тыркуем щызэхащэгъэм итхьаматэу Хьагъундэкъо Яшар, Адыгэ Республикэм лъэпкъ лэф-хэмклэ, лэклыб къэралхэм ащы-псэурэ тильэпкъэгъуэхэм адырлэ зэпхыныгъэхэмклэ ыкли къэбар жъугъэм иамалхэмклэ и Коми-тет итхьаматэу Шхьэлэхъо Ас-кэр, республикэм культурэмклэ иминистрэу Къулэ Мыхьамэт, общественнэ движениеу «Ады-гэ Хасэм» итхьаматэу Бэгъушъэ Адам, Тыркуем къыкыгъэ про-фессорэу Ацумыхъ Нихъад, нэ-мыкыхэри гуцылэгъу зэфэхъу-гъэх. Хьэклэхэм адыгэ тхыльэу шлухъафтын афашыгъэхэм, нэ-мыкы зэлуклэгъуэхэм тагъэшлыгъэ гупшысэхэм гъэзетеджэхэр ащыд-гэгъозэщтыгъ.

ЕМТИЛЬ Нурбий.

Сурэтхэр зэлуклэгъуэхэм къа-щытетхыгъэх.

Зэхъышагъэр ыкли къыдзэ-гъэклырэр:

Адыгэ Республи-кэм лъэпкъ лэфхэмклэ, лэклыб къэралхэм ащы-псэурэ тильэпкъэгъу-хэм адырлэ зэпхы-ныгъэхэмклэ ыкли къэбар жъугъэм иамал-хэмклэ и Комитет Адресыр: ур. Кре-стьянскэр, 236

Редакциер зыдэщылэр:

385000, кь. Мыекъяупэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр:

приемнэр: 52-16-79, редактор шхьафэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44,

редактор гуадзэр-пшгъэдэклыжъ зы-хьыр секретары: 52-16-77.

E-mail:

adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъаты-гъэр:

Урысые Федерацием хэутын лэфхэмклэ, телерадиоэкътын-хэмклэ ыкли зэлы-лэсыклэ амалхэмклэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ члплэ гъэлары-шлплэ, зэраушыхъа-тыгъэ номерыр **ПИ №ТУ23-00916**

Зыщыхаутырэр

ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, кь. Мыекъяупэ, ур. Пионерскэр, 268

Зэклэмкли пчъагъэр

4015

Индексхэр

52161

52162

Зак. 716

Хэутыным узщыклэштхэнэу щыт уахътэр Сыхъатыр 18.00 Зыщыклэштхэгъэхэ уахътэр Сыхъатыр 18.00

Редактор

шхьафэр

Дэрбэ Тимур

Редактор шхьафэм иапэрэ гуадзэр

Мэщлэкъо Саид

Пшгъэдэклыжъ зыхьыр секретары **Жаклэмыкыо Аминэт**

ФУТБОЛ. УРЫСЫЕМ ИЗЭНЭКЪОКЪУ

Къафэнагъэр ешлэгъу тлурьтл

«Зэкъошныгъ» Мыекъяупэ — «Таганрог» Таганрог — 1:2.

Жьоныгуаклэм и 24-м Мые-къяупэ щызэдешлагъэх.

Зезыщагъэхэр: Ю. Къошк, А. Шрамко — Шытхьал, А. Саль-ников — Краснодар.

Къэлапчъэм лэгуаор дзэйдза-гъэхэр: Заика — 64, Устюжа-

нин — 69, «Таганрог». Датхужь — 71, «Зэкъошныгъ».

Нэклубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТИЛЬ Нурбий.